

Izhaja vsak petek. — Izdaja Časopisno založniško podjetje »Primorski tisk« Koper. — Naslov uredništva in uprave: Koper, Cankarjeva ulica 1, telefon 170 — Posamezni izvod 10 din. — Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. — Bančni račun 602-70-1-181. — Rokopisov ne vračamo.

IZKUŠNJE IN PREDLOGI

Dosledno nagrajevanje po učinku

Stopamo neposredno v obdobje konkretnega preizkusa novih tarifnih pravilnikov, v obdobje nadaljnega dviganja produktivnosti dela glede na to, da je omogočena z nagrajevanjem po učinku stimulacija veliki večini neposrednih proizvajalcev in tudi delu administrativnega in strokovnega kadra v naših gospodarskih organizacijah. Podana analiza o vsebini novih tarifnih pravilnikov na nedavni skupni seji OK ZKS, OO SZDL in predsedstva OSS Koper ugotavlja precejšen napredek v novih odnosih nagrajevanja, istočasno s svojimi zaključki pa postavlja pred polno odgovornost vse politične in gospodarske forume v komunah in gospodarskih organizacijah glede doslednega izvajanja načel o nagrajevanju in nenehnem poglobljanju teh načel v praksi. Nagrajevanje po učinku pa bo med drugim stalno zahtevalo reševanje vrste tehničnih problemov (razvijanje organizacije proizvodnje, izboljševanje tehnoloških postopkov, študij in utrjevanje vseh vrst norm in akordov, razvijanje evidenčne službe itd.), kar nalaga organom delavskega samoupravljanja, zlasti pa tudi strokovnim kadrom, ki jim je naša družba zaupala konkretno organizacijo in vodstvo proizvodnje, posebno odgovornost.

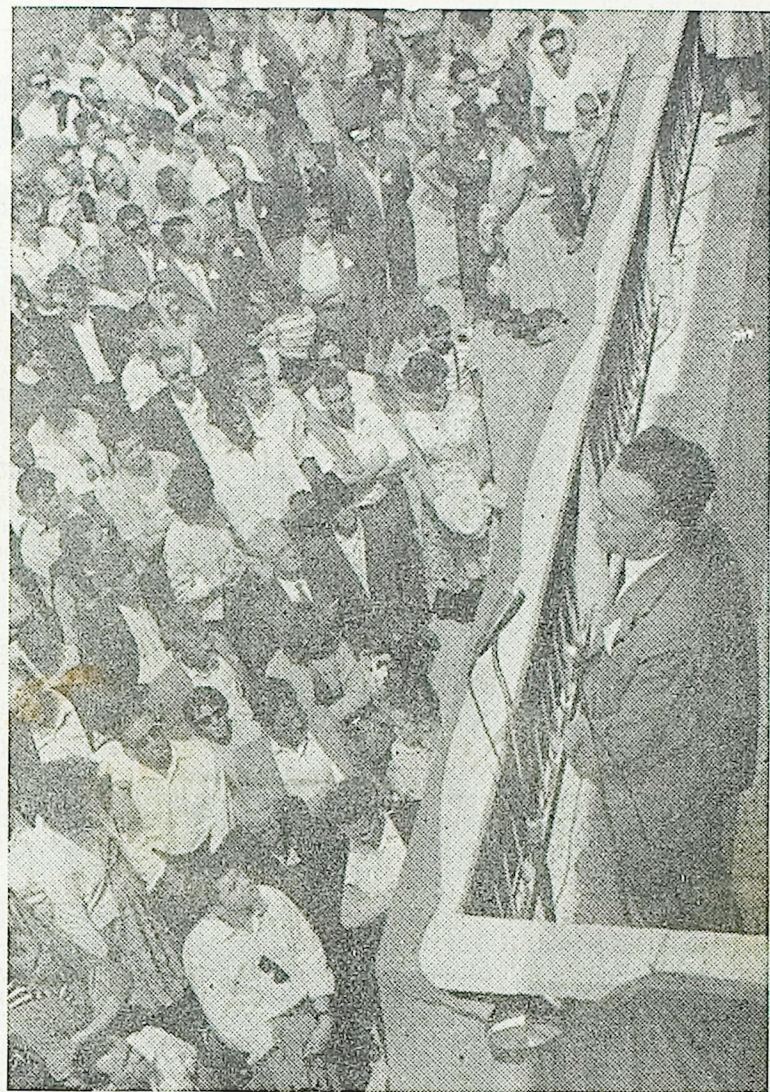
Novi tarifni pravilniki na področju občine Izola predvidevajo v bodoče preko 60 odstotkov dela po učinku. To je dokaj lep napredek v primerjavi s preteklim letom, ko je bilo vseh proizvodnih ur, obračunanih po učinku,

komaj 30 odstotkov. Istočasno pa je to tudi ena najtežjih nalog delovnih kolektivov. Na vsakih 500 zaposlenih v gospodarskih organizacijah Izole pride 1 inženir in na vsakih 200 zaposlenih 1 tehnik. Večina tega kadra pa je na raznih vodilnih mestih, laboratorijih itd., kjer se spričo specifičnosti dela ne morejo dovolj posvetiti organizacijskim problemom, kakor sta tehnologija dela in študij norm. Zato ni čudno, da je šlo na našem področju prav normiranje v svojem razvoju tako počasno pot, saj je na tisoč zaposlenih samo en normiralec in še ta v večini primerov z nižjo strokovno izobrazbo. V nekaterih podjetjih opravljajo normiranje vodje oddelkov. Tako normiranje ne more biti sistematično, ker so to operativno proizvodni kadri, ki imajo opravka z izvrševanjem določenega dnevnega plana in pa z nenehnimi objektivnimi in subjektivnimi problemi, kot je priprava in obdelava materiala, neustaljenost delovne sile itd. Zato predstavlja 60-odstotno delo po učinku za sedaj še vedno verjetnostni odstotek dela po učinku posameznih podjetij, ki je nastal več ali manj s teoretično oceno v času izdelave novih tarifnih pravilnikov. To vemo tudi iz prakse v preteklem letu, ko smo o problemu norm razpravljali na zboru proizvajalcev, po političnih organizacijah ter organih delavskega samoupravljanja, da namreč brez dovolj usposobljenega kadra in uspešne stimulacije tega kadra odstotek del po učinku ne bo hitreje napredoval.

V letu 1958 je delalo po učinku: I. četrtletje 22%; II. četrtletje 26%; III. četrtletje 28% in IV. četrtletje 30%.

V prvem polletju 1959 pa povprečno 35%. Prez dvoma pa je med osnovnimi problemi slaba organizacija dela, saj so podjetja vedno opravičevala nizek odstotek dela po učinku s pomanjkanjem dela, slabim materialom, slabo kvaliteto dela po normah, neurejeno evidenco, pomanjkanjem kadra itd. Zato bi morali organi delavskega samoupravljanja kadrovskim problemom strokovnih delavcev, ki bi se ukvarjali z merjenjem in merili učinku, posvečati več pozornosti. Majhna računica kaže, da je v vseh gospodarskih organizacijah Izole povprečni efektivni delovni čas okrog šest ur. S 60-odstotnim delom po učinku bi se moral močno povečati efektivni delovni čas in seveda tudi vrednost družbenega proizvoda.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine Slovenije dr. Jože Vilfan je v nedeljo dopoldne ob odkritju spominske plošče padlim partizanskim kurirjem na Slavniku med drugim dejal, da so bili kurirji živa podoba predanosti in zvestobe narodnoosvobodilni vojni

BILI SO JUNAKI, KI SO NEUSTRAŠNO TKALI TRDNE VEZI

Na Slavniku so v nedeljo odkrili spominsko ploščo padlim kurirjem karaule P-2 — Svečanosti sta prisostvovala predsednik zunanje-političnega odbora Zvezne ljudske skupščine dr. Aleš Bebler in podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine Slovenije dr. Jože Vilfan

V nedeljo dopoldne je prihitelo na Slavniki, tik pod vrh istrskega Triglava, več sto prebivalcev koprškega okraja, med katerimi je bilo 70 preživelih primorskih kurirjev in mnogo bivših borcev NOV, ki so v letih 1941 do 1945 kot partizani prekrizali Primorsko. Marsikateri izmed njih je bil že v soboto zvečer na Slavniku, kjer so kurirji nekdanjih relejnih TV postaj zakurili taborne ognje in obujali spomine na neustrašno borbo z okupatorjem. V nedeljo jutraj pa so se zbrali okrog Tumove koče. Le-ta je streljaj oddaljena od nekdanje karaule TV P-2.

Med gosti, ki so prišli počastiti spomin kurirjev, ki so med narodnoosvobodilno vojno ob vsakem času in ob vsakem vremenu neprestano križarili po vsej domovini in tkali najtrdnjše vezi med ljudstvom, so bili tudi predsednik zunanje-političnega odbora Zvezne ljudske skupščine dr. Aleš Bebler, podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine Slovenije dr. Jože Vilfan, sekretar okrajnega komiteja ZKS Koper Albert Jakopič-Kajtimir, predsednik okrajnega odbora Zveze borcev Tone Ukmar in številni predstavniki političnih organizacij ter

družbenih organizacij koprškega okraja. Zbrano množico je najprej pozdravil predsednik občinskega odbora ZB v Hrpljah Franc Zrnc, nato pa je nekdanji komandir kurirske karaule TV P-2 Anton Dolgan-Branko obudil spomin na delo kurirskih postojank in med drugim poudaril, da so kurirji narodnoosvobodilne vojne z veliko požrtvovalnostjo in ob podpori ljudstva opravili izredno pomembne naloge. Dejal je, da je kurirska postojanka TV P-2 od pomladi 1943 do osvoboditve odigrala v ustvarjanju trdnih vezi med partizani ter akti-

visti na področju Slovenske in Hrvaške Istre, Trsta ter osrednje Slovenije takšno vlogo, ki narekuje, da njenim kurirjem postavimo trajen spomenik kot veliko priznanje za njihovo nesebično in zvesto delo v ljudski revoluciji. Po prisrčnem nagovoru tovariša Antona Dolgana-Branka je nekdanji komisar relejnih postaj v štabu NOV Slovenije Ludvik Kukovica govoril zbrani množici o žrtvah, ki so jih imeli med narodnoosvobodilno vojno kurirji, potem pa je podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. Jože Vilfan med drugim dejal: »Slavnik (Nadaljevanje na 3. strani)

ZA TEMELJITO IZKORIŠČANJE PRISTANIŠČA V KOPRU

velike možnosti

Samo letos je koprsko pristanišče imelo 36.500 ton prometa — Bogat tovor je pripeljalo oziroma odpeljalo 9 jugoslovanskih, 5 nemških, 4 italijanske, 4 japonske, 3 etiopske, 2 izraelski in po 1 grška ter honduraška ladja — Koprsko pristanišče razbremeni Reko in povečuje blagovno izmenjavo s prekomorskimi državami

Na vabilo Odbora za pomorski promet pri republiški Trgovinski zbornici se je v torek v Koprju zbralo več kot 50 zastopnikov uvoznih, izvoznih in špediterskih podjetij Slovenije na posvetovanju glede proučevanja možnosti povečanja prometa preko koprškega pristanišča. Direktor podjetja Intertrans iz Ljubljane Igor Triler je v svojem referatu predvsem poudaril velik gospodarski pomen novozgrajenega koprškega pristanišča, saj so slovenska podjetja z njim dobila lepo možnost hitrega izvoza in uvoza blaga, po drugi strani pa je koprsko tovarno pristanišče razbremenilo reško.

Znano je namreč, da imajo naša pristanišča v Severnem Jadranu vedno večji promet, tako domači, kot tranzitni. Zveze, ki jih lahko vzdržujemo z vsemi celinami preko morja, se namreč vedno bolj krepijo in zato narekujejo pospešeno gradnjo koprškega pristanišča ter da bi v Koprju vkrcavali in izkrcavali predvsem generalni tovor in začeli s sistematično preusmeritvijo prekomorskega prometa zainteresiranih slovenskih podjetij od že itak preobremenjenega pristanišča na Reki na tovarno pristanišče v Koprju. Koprsko pristanišče ima tudi to prednost, da je razvoj tovora s tovarnjaki v osrednja potrošniška središča hiter ter zaradi ugodnih prevoznih tarif zelo vabljev.

Nato je predsednik omenjenega odbora, direktor podjetja Pristanišča Koper, Danilo Petrinja, omenil, da je povprečen promet blaga na relacijah dolge plovbe na meter operativne jugoslovanske obale 800 ton, medtem ko je v Koprju dosegel že 1000 ton in lahko v koprskem novem in starem pristanišču pretovorimo najmanj 150.000 ton letno. Tako velik promet pa je narekoval, da so v Koprju pohiteli z gradnjo skladišč.

(Nadaljevanje na 3. strani)

GRAFIKE IN RISBE S SOCIALNO TEMATIKO

Dragocena razstava v Piranu

Piransko turistično društvo je v počastitev 40-letnice ustanovitve KPJ organiziralo s pomočjo Jakopičevega paviljona iz Ljubljane reprezentančno razstavo »Grafika in risbe s socialno tematiko«. Razstavo so odprli v soboto, 1. avgusta, v prostorih predsedstva okrožnega sodišča v Pi-

ranu. Otvoritve se je udeležilo precejšnje število domačih predstavnikov in tudi turistov, ki se mudijo v Piranu.

Tovariš Gustav Guzej, sekretar občinskega komiteja ZKS, je v otvoritvenem nagovoru dejal, da razstavljene grafike in risbe predstavljajo umetniški odraz velikih socialnih pretresov v zgodovini našega naroda zadnjih 40 let. Zahvalil se je vodstvu Jakopičevega paviljona, da je kljub vabljevim ponudbam od drugod priredilo to razstavo v Piranu; razumelo je namreč težnje turističnega društva, da organizira tako razstavo v Piranu prav v času največjega turističnega prometa, da tako lahko pokaže tudi tujcem to naše veliko umetniško bogastvo. Razstava sicer ni prikazana v tako velikem obsegu kot v Ljubljani, ker tukajšnji manjši prostori tega ne dopuščajo, je pa zaradi ožje izbire še bolj zlahtna.

Nato je podala kratko karakteristiko ter zgodovinski pregled razvoja slovenske grafike in risbe s socialno tematiko kustos Jakopičevega paviljona tovarišica Plevnikova.

Razstava, ki je res dragocena zbirka del naših velikih mojstrov, bo odprta do 18. julija. J.

Na Slavniku se je v nedeljo zbralo več sto bivših primorskih partizanov in okrog 70 preživelih kurirjev, ki so odkrili na procelju Tumove koče spominsko ploščo osim padlim kurirjem partizanske karaule P-2

Sprejem DO SVETU

ŽENEVSKA KONFERENCA

V sredo popoldne so imeli štirje zunanji ministri zaključno konferenco v Ženevi, na kateri so se »sporazumeli, da se njihova gledišča v zvezi z dnevnim redom, ki je bil predložen razgovorom štirih zunanjih ministrov, ne morejo združiti.« Konferenca bo prekinjena za nedoločen čas in ponovni sestanek štirih zunanjih ministrov bo sklican sporazumno po diplomatski poti. Vsekakor je prekinitev ženevske konference v tesni zvezi z napovedanim obiskom Hruščeva v Washingtonu in z obiskom Eisenhowerja SZ, ki bo predvidoma konec tega leta.

HRUŠČEV V WASHINGTON — EISENHOWER V MOSKVO

Predsednik vlade Sovjetske zveze Nikita Hruščev je sprejel povabilo predsednika ZDA Eisenhowerja, naj bi septembra obiskal Združene države Amerike, nato pa je Hruščev povabil tudi Eisenhowerja, da tudi on uradno obišče Sovjetsko zvezo. Kakor je znano, bo Eisenhower konec tega meseca odpoval v Evropo in se bo sestal z nekaterimi voditelji vlad zahodnih držav. Z njimi bo razpravljal — kakor je dejal na

zadnji tiskovni konferenci — o vrsti vprašanj, ki niso v nikakršni zvezi s sovjetsko-ameriškimi odnosi. Predsednik ZDA meni, da ne bo imel razgovor s Hruščevom oboje pogajanj, ker bo to le drobni napori za izboljšanje odnosov med ZDA in SZ.

NIXON O KOEKSIŠTENCI

Ob zaključku desetdnevnega obiska v Sovjetski zvezi je podpredsednik ZDA Richard Nixon dejal med drugim tudi, »da je negativna takšna koncepcija, po kateri bi koeksistenca pomenila, da mora biti svet razdeljen na dva sovražna bloka, ki naj bi bila ločena z zidom mržnje in strahu.« Predlagal je, naj bi ustvarili takšne odnose na svetu, da bodo ljudje sami izbrali sistem, kakršnega si žele. Priporočal je odstranitev mej med državami in mirno tekmovalstvo za osvojitve vesolja.

SPET DISKRIMINACIJA

Učiteljska sekcija koroške sindikalne organizacije pripravlja predlog, na osnovi katerega naj bi delovne šolske oblasti v Celovcu odpravile posebne doklade tistim učiteljem, ki poučujejo na dvojezičnih šolah na Koroškem. Ta predlog pa je v popolnem nasprotju s šolsko uredbo o dvojezičnem šolstvu — izdana je bila 3. oktobra 1945 — in zahteva izplačevanje posebnega dodatka učiteljem, ki poučujejo na dvojezičnih šolah zato, ker je njihovo delo zelo naporno. Kolikor bi ta predlog usvojili, bodo učitelji na dvojezičnih šolah finančno dokaj prizadeti, razen tega pa bi pospešili padeč števil učiteljskihnikov, ki so sedaj pripravljeni doseči priznanje za poučevanje na šolah z dvojezičnim poukom.

PROSLAVA OB 7. OBLETNICI DRŽAVNEGA UDARA

Po končani vojni paradi v Aleksandriji, posvečeni sedmi obletnici državnega udara v Kairu in izgonu kralja Faruka iz Egipta, je govoril tudi predsednik Naser. Večji del govora je posvetil odnosom z Izraelom z ozirom na tezo bivšega komandanta izraelske vojske, češ da mora Izrael ponovno zasedi Sinaj in vzhodno obalo Sueškega prekopa. Če ZAR ne bo dovolila izraelskim ladjam pluti skozi prekop. Naser je dejal, da bo ZAR odgovorila na napad z napadom in da je armada ZAR zdaj močnejša kakor kdajkoli prej.

PRAVILNO IZVAJANJE NOVIH TARIFNIH PRAVILNIKOV JAMČI DELAVCU PRAVIČNO OD MERO ZASLUŽKA, HKRATI PA MU JE VZPODBUDA

za večjo storilnost

Nedavna plenarna seja OK ZKS, Okrajnega odbora SZDL in predsedstva OSS je razen nekaterih internih organizacijskih sklepov odobrila zlasti naslednja priporočila:

Novi sistem nagrajevanja je treba začeti takoj izvajati v praksi. V primerih, kjer so v potrjenih tarifnih pravilnikih predvideni roki za sprejem pravilnikov za nagrajevanje po učinku, je treba te pravilnike tudi izdelati v letih rokov. Prav tako je treba v interesu delovnih kolektivov upoštevati roke, ki so jih komisije za pregled tarifnih pravilnikov postavile za naknadna dopolnila pravilnikov.

Organi delavskega samoupravljanja morajo sproti ugotovljati in odstranjevati vse pomanjkljivosti, ki se bodo brez dvoma tu in tam v novih tarifnih pravilnikih že pokazale. Zlasti je treba še nadalje skati vse možnosti za uveljavljanje plačila po učinku, oz. po enoti proizvoda.

Kjer teh še ni, je treba uvesti potrebne evidence, ki bodo omogočale obračunavanje osebnega dohodka v smislu določil novih tarifnih pravilnikov.

Posebno važen je sklep, po katerem morajo organi delavskega samoupravljanja skrbeti in se boriti za izpolnitev plana, ki je osnova za raven osebnih dohodkov po tarifnem pravilniku. Občinske komisije za potrjevanje tarifnih pravilnikov bodo s tem v zvezi obstajale še naprej z izrecno nalogo, da proučujejo izvajanje tarifnih pravilnikov, ki so jih bile potrdile. Te komisije bodo morale podvesti napram gospodarskim organizacijam, ki postavljajo planov ne bodo izpolnjevale, ustrezne korake.

Nadaljnja naloga je v objektivni oceni vsakega posameznika po

(Nadaljevanje s 1. strani)

Da bi se upravni organi podjetij in celotni kolektivi bolje in bolj sistematično seznanili s svojimi gospodarskimi uspehi, bi bilo nujno čimprej, vsaj po večjih podjetjih, ustanoviti posebne oddelke za študij proizvodnje ter produktivnosti dela. Redka so podjetja, kjer imajo redno na razpolago primerne analize in sistematični pregled oziroma evidenco produktivnosti dela. Največkrat se podjetja zadovoljujejo s finančnimi pokazatelji realizacije proizvodnje, ne da bi bila proučena struktura te finančne realizacije. Na primer: delež plač v lastni ceni, poraba osnovnih surovin in pomožnega materiala, efekt dela, odstotek odpadkov in tako dalje. Zato ni naključje, da izveš o produktivnosti in o dohodkih večinoma šele po zaključku letne bilance. Prav tista podjetja v občini Izola, ki imajo organizacijo svojih proizvodnih procesov slabo urejeno, so zelo težko izdelovala tarifne pravilnike, ki bi vsebovali rentabilnejšo ekonomsko računico kot do sedaj. Z organizacijo oddelkov za študij proizvodnje in produktivnosti dela in njihovimi analizami bi imeli vsi organi in organizacije v podjetjih mnogo lažje stališče pri mobilizaciji delovnih kolektivov za večjo produktivnost dela.

Poseben problem pri razvijanju tehnike in organizacijskega napredka proizvodnje predstavlja individualno in kolektivno izpolnjevanje strokovnega znanja kadrov. Pri nas je še zelo slabo razvita oblika strokovnih krožkov, kjer bi si posamezni oddelkovodje in tehnični kadri izmenjevali izkušnje, osvajali nove znanstvene in tehnične izsledke itd. V najnaprednejših industrijskih deželah so taki strokovni debetni krožki zelo pogosta oblika in so močan činitelj za napredovanje proizvodnje in tehnike v posameznih podjetjih. To bi bilo še posebno velikega pomena za mlajše strokovne kadre, ki prihajajo iz šol, saj jim današnji sistem strokovnega šolstva nudi bore malo znanja predvsem s področja organizacije dela.

Pri nadaljnjem razvijanju nagrajevanja po učinku nas čaka še mnogo dela. Predvsem v uveljavljanju meril po učinku tistih kadrov, od katerih je odvisen čim boljši in nemoten proces proizvodnje. Vrsta naših strokovnih kadrov je v prostem času zaposlena z različnimi honorarnimi deli in drugimi priložnostnimi službami. Žal je večji del kadra tudi z novimi tarifnimi pravilniki izven

nagrajevanja po učinku. Vključujoč zlasti strokovne kadre, bi moral biti tarifni pravilnik tako stimulativen, da bi se le-tim študij in skrb za uspeh proizvodnje v službi še posebej odražala. To bi spodbujalo interes za odgovornost, ki jo ima ta kader pred družbo, in osnovno skrb za uspešni razvoj podjetja, v katerem dela.

O teh in podobnih problemih vloge in aktivnosti strokovnega kadra nameravamo na področju Izole organizirati v jeseni vrsto posvetovanj s strokovnim kadrom, da bi mu utrdili njegovo mesto v uveljavljanju novega sistema nagrajevanja po učinku. To pa je toliko bolj važno, ker se v obdobju izdelave tarifnih pravilnikov strokovni kadri niso dovolj vključili v akcijo ne samo s teoretičnim delom, temveč s tehnično aktivnim delom. Ze same razprave o novih delovnih

mestih in o novih principih nagrajevanja bi namreč morale pomeniti takojšen pristop k študiju o možnostih izboljšanja organizacije dela in boljših tehnoloških procesov proizvodnje, tako da bi s sprejetjem tarifnega pravilnika hitreje dvigali produktivnost.

Tega pa v prvem mesecu novega nagrajevanja ni bilo opaziti. Bilo bi nesmiselno trditi, da je za majhno proizvodnjo po normah in za nizko produktivnost vedno kriv naš delavec. On želi proizvajati več in bolje in je v njegovem interesu, da pride do večjega zaslužka, če je dosegel večji uspeh dela. Zato pa mu je treba take pogoje dela zagotoviti, ker bo imel tako sam in tudi celotna družba največje koristi, obenem pa tudi najboljšo garancijo za realizacijo nalog napredka našega socialističnega gospodarstva.

Jože Božič

Novice s TRŽAŠKEGA

V nedeljo dopoldne se je sestal v Dobrodobo na izredno sejo dobrodojski občinski svet. Sklenili so, da bodo elektrificirani vsi zaselki Dola, Sablečev in Komarjev. Stroški za elektrifikacijo bodo znašali skupno 4 milijone lir, ki jih bo občina krila z najetjem posojila pri državni blagajni v Rimu. Nadalje so svetovalec dobrodojskega občinskega sveta pregledali načrt za nakup opreme novega šolskega poslopja v Jamilih. Pri tem so ugotovili še nekaj pomanjkljivosti in sklenili povečati skupni strošek za nabavo vseh potrebnih predmetov za vsoto 60.000 lir.

Tajništvo FILS sporoča, da na zadnjem vsedravnem sestanku ni prišlo do rešitve spora, ki je nastal med uslužbenci in lastniki kinematografov glede povečanja mezd. Predstavniki lastnikov kinematografov so pristali

na ureditev plačilnih seznamov po krajih delovanja, nikakor pa niso hoteli pristati na zahtevo sindikata po povečanju mezd, zaradi česar je prišlo do prekinitve pogajanj in do sklepa, da se trenutno pogajanja prekinijo ter se bodo nadaljevala 10. avgusta.

V soboto in nedeljo je obmejna policija zabeležila 41.257 prehodov in sicer samo na blokih I. kategorije, ki so Fernetiči, Pesek in Skoflje. Z obmejnimi propustnicami je potovalo 25.311 oseb: 15.806 Tržačanov in 9.505 Jugoslovancev. Turistov s potnimi listi je bilo skupno 15.946, od katerih je bilo 1696 z italijanskimi potnimi listi in 14.250 s potnimi listi drugih držav. Veliko prehodov pa so zabeležili tudi na blokih II. kategorije in na obmejnih prehodih za dvoletnike.

Veliko priznanje

V torek, nekaj minut pred 20, je zapustila novo koprsko tovorno pristančico jugoslovanska ladja »Kozara«, ki je pred rokom izkrcala 7.520 ton sladkorja. Ta uspeh je predvsem zaslug delovnega kolektiva podjetja »Pristanišča Koper« in operativnega sek-

NAJVEČJI PLAVAJOČI DOK NA SVETU

so zgradili v Blekenu v Zahodni Nemčiji. Dolg je 277 m, širok 47 m ter lahko dvigne ladež do 65.000 ton nosilnosti in to najkasneje v dveh urah. Opremljeni so ga z najsodobnejšimi napravami. Zgrajen je za neko ham-burško ladjedelnico.

torja podjetja pod vodstvom Antea Petroviča ter sodelavcev Alojza Zidarja in Zorka Filipiča. Kapitan 4984 BRT ladje »Kozara« Anton Jovanović pa je med drugim zapisal v spominsko knjigo podjetja: »Prvikrat je »Kozara« vplula v koprsko pristanišče in njena posadka je dvomila, če bo kolektiv »Pristanišča Koper« zmožek brez težav prevzeti v izredno kratkem roku 7520 ton sladkorja. Z velikim zadovoljstvom pa smo ugotovili, da je to podjetje opravilo izkrcavanje tovora z velikim uspehom in to celo še pred rokom. Ni dvoma, da bo ta kolektiv tudi v prihodnje izpolnjeval svoje naloge v veliko zadovoljstvo vseh uvoznikov in izvoznikov.«

V torek popoldne pa so »Pristanišča Koper« v štirih urah iztovorile z zahodnonemške lade »Therese Horn« 52 ton banan, ki jih je pripeljala ladja iz Etiopije. Ta ladja je po iztovarjanju nadaljevala svojo redno pot proti Trstu, medtem ko je Kozara odplula proti Dubrovniku.

Kino

KOPER: 7., 8. in 9. avg. angleški barvni cinemascope BODIMO SREČNI, 10. in 11. avg. ameriški barvni film cinemascope ZLOMLJENO KOPJE, 12. in 13. avg. francoski barvni film NOČ NAD PARIZOM. IZOLA: 7. avg. ameriški film PROTI PRICAM, 8. in 9. avg. francoski barvni Vista-vision BREZ DRUŽINE, 10. in 11. avg. francoski film NOČ NAD PARIZOM, 12. in 13. avg. kitajski film MATI. SMARJE: 8. avg. francoski film NOČ NAD PARIZOM, 9. avg. kitajski film HISA SKRIVNOSTI. SKOFJE: 8. avg. kitajski film MATI, 9. avg. poljski film CLOVEK S PROJE, 12. avg. jugoslovanski film POISCI VANDO KOS. POSTOJNA: 7., 8. in 9. avg. ameriški barvni film cinemascope SEDEM LET ZVSTOBE, 11. in 12. avg. ameriški film MADLENA. PRESTRANJE: 8. in 9. avg. ameriški film PRELOMNICA, 12. in 13. avg. madžarski film KVIŠKU GLAVO. PIVKA: 8. in 9. avg. ameriški film PRISEL JE IZ LARAMIA, 12. in 13. avg. nemški film GOSPA KASAMOVA. SEZANA: 8. in 9. avg. francoski film PEVEC IZ MEHIKE, 11. in 12. avg. ameriški film HRABROST, 13. in 14. avg. ameriški film CAS OBRAČUNA.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradarčič. Tiska tiskarna CZP Primorski tisk

Obnovljena naravna privlačnost Nanosa

Lovci na Postojnskem so s pomočjo Lovske zveze LRS spet naselili na Nanos gamse — Osem živali za 640 tisoč dinarjev — Gamsi so bili na Nanosu vse do leta 1933, ko so jih pregnali okupatorji

Na Nanosu so izredno dobri pogoji za življenje gamsov. Ta lepa žival je pri nas še precej dobro ohranjena v Julijskih in Kamniških planinah ter v Karavankah, na Pohorju, na Goljakih (Trnovski gozd) in drugod. Podobne pogoje za razvoj in obstoj ima tudi na Nanosu, kjer je vse do leta 1933 bil precej bogat stalež te visokogorske divjadi, vendar pa so jo zatem pregnali italijanski okupatorski vojaki, ki so Nanos prepregli s svojimi postojankami ter začeli tudi ta hrib utrjevati proti Jugoslaviji. Vrtalni stroji in kompresorji in puške fašističnih osvajačev so to plemenito divjad pregnali proti severu na Tolminsko.

Po končani vojni so lovci na Postojnskem storili veliko, da bi gamse spet naselili na Nanos. Samoten kozel se je vsa leta potikal po grebenih in so ga lovci ljubosumno varovali, vendar pa ni imel družice in z družino ni bilo nič. Ze pred šestimi leti je obljubila svojo pomoč v tej upravičeni lovsko gospodarski in tu-

ristični zadevi vsa slovenska lovška organizacija, vendar je najrazličnejša smola preprečevala izvedbo postavljenega načrta za zopetno naselitev gamsov na Nanosu. S posrečeno akcijo pa je bilo to storjeno pretekli teden.

Uprava gojitvenih lovišč LRS je v rezervatu v Kamniških pla-

Nabratko

ZA LETOŠNJI JUBILEJNI ZAGREBSKI VELESEJEM, KI BO OD 5. DO 20. SEPTEMBRA, se domači in tuji razstavljači zelo zanimajo. Tako gradita Grčija in Italija nove paviljone, v novem turističnem paviljonu, ki ga gradi Jugoslavija, pa bo prikazan razvoj jugoslovanskega turizma.

V SLATINI RADENCIH SO MESECA JUNIJA NAPOLNILI 2 MILIJONA 100 TISOČ STEKLENIH MINERALNE VODE, v prvem polletju pa 9.359.000 steklenic. Računajo, da bodo letos napolnili 18 milijonov steklenic mineralne vode, kar pomeni, da odpade na vsakega našega državljanca ena steklenica.

ninah odločila osem živali — dva gamsa in šest koz. Starostna doba je kar se da ustrezna: najmlajša žival nima manj kot tri leta, najstarejša pa ne več kot šest. Najprej dve kozi in oba kozla, nato pa še štiri koze, so bile spuščene minuli teden med skale na Nanosu. Vsaka teh živali je stala 80.000 dinarjev, kar zneske skupaj 640.000 dinarjev. Ta znesek je prispevala iz svojega gojitvenega fonda republiška Lovska zveza, medtem ko ostale stroške nosijo lovške organizacije na Postojnskem.

Če bo prav, bo po nanoškem skalovju konec leta že svatovanje, maja in junija pa bodo koze vodile mladi zarod v varnem za-

vetju skalnih previsov ali visokih hoj. Nanos bo spet bogatejši še za eno naravno privlačnost.

Lovci na Postojnskem in Vipavskem pa imajo skrb več na glavi. Zastaviti morajo vse svoje moči in lovske izkušnje, da bodo novi trop dobro prepassli in ga obvarovali vseh nesreč, obvarovali pred dvonožniki, pa repati in pernatimi škodljivci. Ta trud bo čez nekaj let prav gotovo bogato poplačan in bo vzorni gojitvi ob svojem času sledila tudi primerna nagrada. Ze zdaj pa je nam vsem v ponos in zadoščenje, da smo Nanosu vrnili njegovo veliko naravno privlačnost in mu z gamsi oživel plešasto teme.

Rastko Bradaškja

Slovenska obala čez deset let

V Ankaranu je bil preteklo soboto posvet, katerega je sklical ObLO Koper, da bi razni strokovnjaki, predvsem turistični, povedali svoje mnenje k osnutku dolgoročnega programa za turistični razvoj ankaranskega področja. Posveta so se med drugimi udeležili sekretar za blagovni promet LRS dr. Danilo Dougan, predsednik Turistične zveze Slovenije Albert Jakopič itd.

Posvet je nudil pomembna do-

polnila že tako zelo dobremu osnutku, katerega je glede turističnega razvoja ankaranskega področja v naslednjih 10 do 15 letih pripravil tov. Planina. Razprava pa je nujno prerasla samo ankaransko območje in zajela celotno obalo slovenskega morja. Diskusija je soglasno pokazala, da je razvoj že jasno pokazal, da je celotna slovenska jadranska obala — ki je samo 36 km! — turistično središče. V zadnjih letih se je pokazalo, da je to res slovensko in ne morda samo koprsko morje. To dokazuje velik priliv gostov iz vse Slovenije na naše obalno področje, to dokazujejo tudi velika sredstva, ki so jih delovni kolektivi že vložili v ureditev počitniških domov. Vendar gledajo doslej pretežno vsi še samo na ureditev doma, ne pa na ureditev potrebnih komunalnih naprav. In vendar uporabljajo gostje kopališča mnogo več kot domačini in podobno. A ureditev komunalnih zadev — na prvem mestu vodovoda z zadostno kapaciteto! — je breme, ki ga obalno področje in tudi ves koprski okraj kot celota ne zmora sam. Vsak Slovenec bi moral gledati to kot svoj problem, vsa slovenska ekonomska sila bi morala sodelovati pri reševanju teh problemov. O tem se bojimo govoriti, toda to je pereča življenjska nujnost zaradi stalno naraščajočega pritiska na turistične kapacitete našega področja. Rezultat našega

dosedanjega izmikajočega stališča je »ciganski« turizem, neurejenost, ki nam ne more biti v čast. Pomanjkanje vode na primer utegne z nadaljnjim naraščanjem potrošnikov v poletnih mesecih privedi prav do kritičnih momentov. Nezadostna trgovska, obrtno-uslužnostna in pomorsko-prometna mreža so samo dokaz, da je treba ta vprašanja reševati za celotno obalno področje istočasno, da je treba stvari in potrebe vskladiti med seboj. Potrebno pa je tudi, da pri tem sodelujejo vsi, ki imajo interes, da bo obala slovenskega morja urejena lepo in pametno.

O podrobnem izgledu slovenske obale čez deset let bomo poročali, ko bosta dokončana elaborata o perspektivnem turističnem razvoju na ankaranskem in piranskem področju. Jule

Bili so junaki

(Nadaljevanje s 1. strani)

boju za osvoboditev. Rekel je, da je bil med narodnoosvobodilno vojno kakor antena, ki je na tem predelu Slovenije spenjal eno izmed najpomembnejših področij današnje Jugoslavije. Dejal je, da so kurirji bili izredni ljudje, ki so nesebično in kot skromni, tihi junaki NOV gradili najtrdnjše vezi med našim ljudstvom v boju za osvoboditev. Rekel je, so bili partizanski kurirji živi, ki tečejo iz možganov, po katerih se je pretakala vera v življenje. Da pa je bila vloga kurirjev tako pomembna, je zaslug predvsem naše Partije, ki je povedla tudi slovensko ljudstvo v zmogovito borbo za svobodo.

Spominsko ploščo so odkrili na pročelju Tumove koče in na njej so zapisana imena osmih padlih kurirjev partizanske kurirske karale TV P-2. Po odkritju plošče so nekdanji partizani Primorske pripovedovali o borbah v bližini Slavnika, nato pa je bil prisrčen partizanski miting.

-dt-

Da bo dovolj mesa na trgu

V Uradnem listu FLRJ št. 29/572/58 je izšla zvezna odredba o prepovedi klanja moških telet izpod 3 mesecev starosti, ženskih telet izpod 6 mesecev starosti obojnoročno izpod 200 kg žive teže. Glede na to, da potrebe po mesu rastejo iz dneva v dan, se je bilo treba poslužiti te mere, ker je klanje telet že tako močno narastlo, da je ogrožalo povečanje živinskega staleža. Povečanje krme baze, agromelioracije na travniških površinah, kar se že izvaja in se bo še stopnjevalo, vse to nam daje zagotovilo, da bomo lahko v najkrajšem času povečali število živine.

V našem okraju bodo pripravljena pitališča, kjer se bodo sprejemala vsa teleta, ki jih prodajajo proizvajalci, ki nimajo pogojev za pitanje ali vzrejo. Na ta način bo lahko Živinorejsko poljedelski kombinat Postojna spre-

jel v pitanje do 1000 glav telet, medtem ko bodo na kmetijskem posestvu Seča zgradili dva hleva za 200 glav, na Kmetijskem posestvu Odolina pa hlev za 100 glav živine. Na teh posevstvih je že sedaj podana osnova za razširitev živinoreje, ki ima za cilj oskrbo trga z mlekom in mesom, po drugi strani pa bo zagotovljena zadostna količina hlevske gnoja, ki je nujno potreben pri izvajanju moderne agrotehni-ke. Razen kmetijskih posestev pa bodo svoj delež prispevale tudi Zadruga poslovne zveze, odnosno zadruga, ki bodo organizirale pitališča.

Ta prepoved bo le kratkotrajna. Prav gotovo bo dovoljno vplivala na povečanje števila živine, tako da bo v najkrajšem času prebivalstvo oskrbljeno z dovoljno količino kvalitetnega mesa.

Inž. Franček Pajenk

KOMBINAT PETIH TOVARN

Na desni strani rečice Lim, na prostrani ravnici Rudeš blizu Ivangrada so pred nekaj dnevi na slovesen način začeli z deli za ogromen lesno-industrijski kombinat. Na ravnici, ki jo obkrožajo mogočne planine, bo stalo kar pet tovarn, ki bodo tvorile novi kombinat, za katerega izgradnjo je skupnost namenila enajst milijard dinarjev.

Novi kombinat bodo sestavljale tovarne vezanih plošč, lesonita, sulfatne celuloze, papirja, kavstične sode in klora.

V tovarni vezanih plošč in lesonita bo začela poskusna proizvodnja že prihodnje leto. Po sprejetem načrtu bo tovarna že od marca 1960 proizvajala 4000 kubičnih metrov vezanih plošč, medtem ko bo tovarna lesovinskih plošč začela z delom oktobra prihodnje leto, izdelala pa jih bo 12 tisoč kubikov.

Tovarni celuloze in papirja, ki bosta proizvajala 24.000 ton celuloze in 18.000 ton papirja letno, bosta gotovi do konca leta 1961. V tem času bo gotova tudi tovarna za proizvodnjo kavstične sode in klora.

Radio KOPER

Nedelja, 9. VIII. 1959

8.00 Kmetijska oddaja: »Farma piščancev v Neverkah« — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Nedeljska reportaža: »Kako smo iskali vodo« — 9.15 Zabavni zvoki — 13.10 Sosednji kraji in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Za vas smo izbrali spored domačih skladb in popevk.

Ponedeljek, 10. VIII. 1959

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Pisana paleta zabavne glasbe — 14.30 Sportna oddaja — 14.40 Izbrane melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Slovenske narodne pesmi do 16.00.

Torek, 11. VIII. 1959

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Odlomki iz oper — 14.30 Sola in življenje: »Pionirji na letovanju« — 14.50 Glasbeni medija — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Z narodno pesmijo in plesom po domovini do 16.00.

Sreda, 12. VIII. 1959

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturni zapiski — 14.40 Narodni odmevi — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Primorski pevski zbori do 16.00.

Četrtek, 13. VIII. 1959

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Operetna glasba — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Dalmatinske popevke do 16.00.

Petek, 14. VIII. 1959

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Poje zbor JLA iz Beograda p. v. Slobodana Krstića — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Domače aktualnosti: »Kako so poskrbeli za odmor in oddih delovnih ljudi« — 15.40 Poskočne in okrogle do 16.00.

Z izgradnjo tega kombinata se bo bruto produkt ivangradske komunne povečal za deset milijard dinarjev letno, narodni dohodek na prebivalca pa bo štirikrat večji.

Velike možnosti

(Nadaljevanje s 1. str.)

dišče in konec tega leta bo že okrog 12 tisoč kvadratnih metrov zaprtih (sedaj jih je le približno 4.200 m²) ter 20.000 m² odprtih skladišč. Za sedaj predstavlja težavo le operativna obala, ki je šele v izgradnji in je zato trenutno težko organizirati redno linijsko plovbo. Ker pa je predvidena nadaljnja gradnja operativne obale koprškega pristanišča — predvideno je, da bo to pristanišče imelo zmogljivost prometa v višini najmanj dva milijona ton — je nujno potrebno, da že danes razmislimo, kako bi bilo ekonomsko najbolj rentabilno izkoristiti ladje, ki bodo vplele v pristanišče. Zato so na tem posvetovanju med drugim predlagali, naj bi razna podjetja prispevala h grad-

nji skladišč in kolektivno nastopala kot interesi za uvoz ali izvoz blaga v težnji, da bi bile kar najboljše izkoriščane zmogljivosti linijskih ladij, ki že lahko pristajajo v koprskem pristanišču. Podpredsednik Okrajnega ljudskega odbora Koper inž. Peter Aljančič pa je na tem posvetovanju med drugim opozoril, kako velikega gospodarskega pomena je koprsko pristanišče za našo državo, posebno še za Slovenijo, saj daje pomemben delež k povečani blagovni izmenjavi z drugimi državami. Dejal je, naj bi se danes, ko je gradnja pristanišča dosegla prvo etapo, upoštevali predvsem dejstvo, da bi s sistematično krepitevijo njegovega prometa lahko omogočili naši trgovini hitrejši razvoj ter boljše blagovno izmenjavo.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Pričakovanja po uspehih

V naših najbolj žitorodnih predelih je žetev končana, postopno ponehuje ropot kombajnov in mlatilnic in zdaj lahko stvarno prečimo uspeh letošnje letine. Poročila o tem so, kakor vemo, ugodna in presegajo vsa pričakovanja. Pridelek pšenice je tak, da nas bo rešil mnogih skrbi doma in v tujini, ker ne bo treba uvažati tega tako važnega živila. Obenem pa je ta uspeh dokaz, da zmoredno sami uspešno premagovati največje težave in rešiti še tako težke probleme, kajti analize dokazujejo, da letošnji uspeh ni samo posledica ugodnega vremena, temveč zlasti drugih pogojev, ki so jih ustvarile roke naših delovnih ljudi.

Po tem uspehu so napovedani še drugi. Predviden je izreden pridelek sladkorne pese. To je tudi pridelek, katerega proizvod — sladkor — smo morali uvažati. Tudi to je uspeh dela po predvidenih načrtih.

Jasno je, da bi lahko naštevali s tega področja še druge uspehe, kajti kmetijstvo je pri nas na poti preporoda, da se bo lahko kmalu razvijalo vzporedno z industrijo in da bi lahko krilo vedno bolj rastoče potrebe po živilih pri nas.

Na tej poti pa morda naletavamo na težave, ki so zvezane z

rastjo, zlasti s tako naglo kakor je naša. To se zlasti kaže pri prometu, ki mora zmagovati v sedanjem času velikanske prevoze kmetijskih proizvodov iz predelovalnih področjih v potrošniška središča ali pa v tovarne za predelavo. Ni dvoma, da bo tudi ta naloga uspešno opravljena, ker se nanjo promet uspešno pripravlja.

Ko tako analiziramo uspehe v kmetijstvu, ki gredo vzporedno z uspehi v industriji, moramo seveda z gotovostjo pričakovati rezultate ter uspehe. Pri tem mislimo na izboljšanje življenjskih pogojev, na dvig ravni delovnih ljudi. Jasno je, da ni moči pričakovati skokovitega porasta v tem smislu, ker bi to imelo lahko negativne posledice v bodoče, ko iz objektivnih vzrokov morda ne bomo dosegli takih uspehov in bi bilo zato težko kriti nenavadni porast oziroma povečane izdatke. Vsekakor pa je treba to pričakovati in bi za nekatere stvari lahko to že čutili. Mislimo tu na cene mnogih kmetijskih pridelkov, ki jih obiluje, cene in kakovost blaga pa še vedno ne ustrezajo. Tudi so še vedno pretirane razlike med odkupnimi in cenami na trgu. V nekem časopisnem poročilu je bila na primer za paradižnik ugotovljena osemkratna razlika. To ni zdravo,

ni ni v skladu z načeli socialističnega trga. Toda računati moramo, da so to le posamezni nezreli pojavi in da bo šel razvoj v splošnem samo po začetni poti.

-dt-

Portoroške prireditve v novi obliki

Upravna odbora Turističnega društva v Portorožu in Piranu sta ugotovila, da tako imenovane »Portoroške noči« niso najbolj posrečena oblika turističnih ter gostinskih prireditev v poletnih mesecih. Gre namreč za to, da se za prireditve v Portorožu in Piranu zanima vsako leto vedno

več tujih in domačih gostov, ki so željni videti najrazličnejše tekme, ki pa naj ne bi bile vse isti dan. Zato bodo letos priredili »Turistični teden« med 13. in 17. avgustom. Začel se bo s plavalnimi tekmami in tekmovanjem ribičev v veslanju v Piranu, nato bodo v petek popoldne oslovske dirke, v soboto, 15. avgusta, pa izvolitev vile Portoroške noči. V nedeljo, 16. avgusta, bodo v Portorožu različna tekmovanja, ki se bodo zaključila v ponedeljek z velikim mednarodnim plesnim turnirjem. J. L.

Kaj pravi drugod...

PRIMORSKE **novice**

DOBER PRIDELEK SENA

Kmetovalci na Gornjem Vipavskem pričakujejo letos dobro letino. Pridelek sene je bil še enkrat večji kot lani. Zelo dobro se je obnesla tudi žetev, in prav tako kaže, da bo pridelek krompirja, koruze in grozdja nad povprečjem. Slabše bo le na nekaterih predelih nad Ložami in Podrago, kjer je precej grozdja pobrala toča.

DOLENJSKI LIST

NA BUČKI SO IZVOLILI PRVI PORAVNALNI SVET

Zbor volivcev na Bučki, ki je bil 19. julija, je bil kar dobro obiskan. Razen krajevnih zadev, solstva in drugih vprašanj so volivci na zboru izvolili tudi prvi poravnalni svet v sevnjski občini. Državljan se bodo lahko — če bodo hoteli — svojo organ pravilno uporabiti — izognili marsikakšni pravdarski in nepotrebnim potekom.

Zbor volivcev na Bučki bodo v kratkem sledili tudi drugi s podobnimi nalogami.

Zasavski TEDNIK

Z ZBOROV VOLIVCEV V ZAGORSKI OBČINI — STANOVANJSKE SKUPNOSTI IN KMETIJSKE

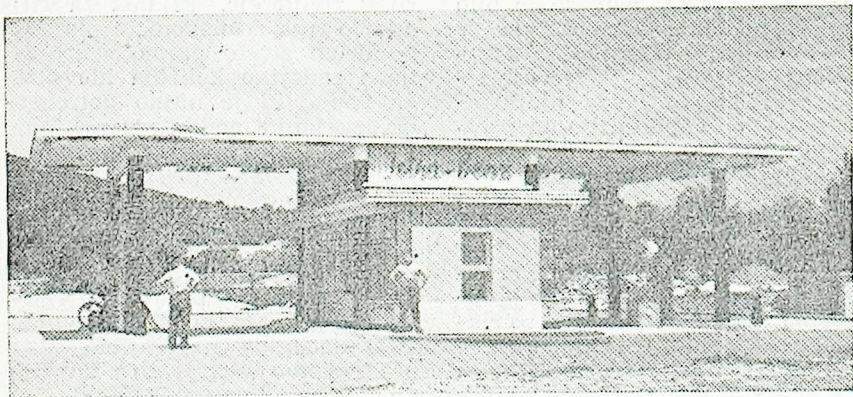
Na vseh doslej opravljenih zbora volivcev so ljudje živahno govorili o pomenu in vlogi stanovanjske skupnosti. Poročilo je dokaj izčrpno vsebovalo vse cilje in namene teh institucij, zato je razumljivo, da so volivci marsikje še dopolnjevali misli iz poročil. Posebno dobro je bila razprava o ustanavljanju stanovanjskih skupnosti na Selu pri Zagorju, kjer so se tam živeči ljudje že pred skoraj dvema letoma začeli ukvarjati z mislijo, da bi ustanovili lastno skupnost.

poročilski vestnik

TRI MILIJARDE 300 MILIJONOV DINARJEV ZA SLADKORNO TOVARNO V ORMOŽU

Celotni investicijski stroški bodo znašali 4 milijarde 594 milijonov dinarjev, in sicer od tega 4 milijarde 94 milijonov za osnovna sredstva in 500 milijonov dinarjev za obratna sredstva. Vsa gradbena dela nove sladkorne tovarne bodo znašala 1 milijardo 61 milijonov dinarjev, domača oprema 1 milijardo 844 milijonov, uvozna oprema 1 milijardo 41 milijonov, vsi ostali stroški pa bodo znašali 147 milijonov dinarjev. Stroški bodo kriti z investicijskim posojilom iz Splošnega investicijskega sklada v znesku 3 milijarde 361 milijonov dinarjev, druge stroške pa bo kril investitor z lastno udeležbo.

Nova sladkorna tovarna v Ormožu — prva v Sloveniji, ki bo pričela obratovati čez dve leti in štiri mesece, bo predelala letno 150.000 ton sladkorne pese. V tem času bo tovarna proizvedla 19.831 ton sladkorja, 9000 ton suhih rezancev, 6330 ton melase in kot stranski proizvod 10.000 ton saturacijskega mulja.

Nova bencinska črpalka podjetja Istra-Benz v Kozini

KRKAVČE

S Klinarjevo dramo »Vida—Staša«, s katero so igralci DPD »Svoboda« Šmarje nastopali za Dan borcev na domačem odru, je požrtvovalni igralski kolektiv gostoval v nedeljo v Krkavčah. Nastop je uspel v zadovoljstvo nastopajočih in občinstva. Med gledalci, ki so pazljivo spremljali dogajanje na odru, je bilo opaziti veliko mladine.

Prosvetno društvo Krkavče ima svoj oder v Zadrudnem domu. Posebno razveseljuje je, da sta dvorana in oder lepo oskrbovana. Morda je to eden od najboljših oskrbovanih zadrudnih domov pri nas. V prav tako lepem stanju so gostje iz Šmarje našli tudi garderobo. Škoda, da člani prosvetnega društva Krkavče sami tako malo igrajo. Mladine je dovolj, ki bi prav gotovo rada nastopala, manjka le organizatorja. Upamo, da bo prihodnja sezona tudi za krkavško društvo plodnejša. S. O.

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA V SEŽANI

Zdravstvene usluge somo za res potrebne

Na zadnji seji ObLO v Sežani, ki je bila 30. julija tega leta, je predsednik Sveta za zdravstvo — tovariš Polde Bukovec, podal poročilo o delu in problematiki tega sveta. Iz izčrpnih izjavanj izhaja, da ima občina 8 zdravnikov, 4 zobotehnikov in 64 uslužbencev, ki delajo v zdravstvu. Na enega zdravnika pride 2650 prebivalcev, od tega 630 aktivnih zavarovancev. Glede skrbi za zdravstveno zaščito prebivalcev v zvezi s številom zaposlenih zdravstvenih delavcev v odnosu na število prebivalstva je Sežana na prvem mestu v koprskem okraju. Vobče je pokazalo poročilo s skrbno pripravljenimi analizami vred, da je zdravstvena služba v občini vzorno urejena in da se prav zaradi tega zdravstveno stanje prebivalstva iz leta v leto vidno izboljšuje. To velja zlasti za zdravstveno stanje mladine, ki ji je posvečena največja skrb.

Tako v poročilu, še več pa pozneje v razpravi je bilo precej umestnih pripomb na račun trošenja sredstev za zdravstveno službo, boljše povedano, na račun tistih, ki neupravičeno izkoriščajo splošni družbeni fond, namenjen za zdravstvo. Vtem ko je bilo lansko leto uporabljenih 16 milijonov dinarjev za brezplačno zdravljenje tistih, ki jim to zakon jamči, je bilo že samo v letošnjem prvem polletju v ta namen izrpanih kar 12 milijonov, tako da občini ostane za te namene do konca letošnjega leta le še en milijon dinarjev na proračunu. V tem smislu je bil tudi

V soboto, 1. avgusta, je zaključil šolanje razred gojencev Intendantske vojne akademije. Gornja slika kaže detajl iz življenja bodočih intendantskih oficirjev JLA, ko na taborjenju v dolini Sutjeske postavljajo poljsko kuhinjo

Lep rezultat kolektivnega upravljanja

V soboto je delovni kolektiv piranskega trgovskega podjetja »Delikatese« na zelenjadem trgu v Piranu odprl poslovalnico v novih, razširjenih in moderniziranih prostorih. Doslej je namreč imela piranska — matična — poslovalnica tega podjetja le okrog 24 m² trgovskega prostora in v njem je morala dnevno postreči najmanj 1600 strank, ki so ostvarile samo julija tega leta več kot pet milijonov dinarjev prometa. Lani je to podjetje imelo v prvih šestih mesecih 16.220.000 dinarjev prometa, letos pa v prvem polletju že 24 milijonov dinarjev.

Ta velik porast prometa je narokoval delovnemu kolektivu, da je začel temeljito razmišljati o

ureditvi poslovalnice. Na delavskem svetu so z veseljem sprejeli predloge članov delovnega kolektiva, naj ne bi delili dodatnih plač, pač pa bi ta denar vložili v investicije. Nekaj je prišpeval tudi občinski investicijski sklad in tako so v soboto odprli lokal, ki je nadvse okusen, saj ima dva nova hladilnika, hladilni pult in hladilno omaro, lične izlozbe ter mize s senčniki pred poslovalnico.

Delovni kolektiv, ki zaposluje v sezoni 17, izven sezone pa 14 ljudi, je prepričan, da bo v tej poslovalnici dosegel promet 40 milijonov dinarjev in tako tudi presegel za letos predvideni načrt. J.

sprejet sklep, ki gre za tem, da bi bili deležni v bodoče brezplačne zdravstvene zaščite res samo najpotrebnejši.

Odborniki obeh zborov so ostro obsodili prekomerna in nepotrebna bolovanja po naših gospodarskih organizacijah, ki gredo na škodo komune in na škodo same gospodarske organizacije. Zlasti je bilo poudarjeno, da bi morale razen uprav podjetij zlasti sindikalne organizacije in celotni kolektivi izvajati na prizadete izkoriščevalce določen pritisk, kajti še vse premalo se kolektivi sami zavedajo, da neupravičeni »bolniki« bremenijo zdravstveno službo komune, hkrati pa zmanjšujejo produktivnost svoje gospo-

darske organizacije, kar pomeni, da z neupravičenim bolovanjem zmanjšujejo možnost izvršitve plana svoje gospodarske organizacije, s tem pa zmanjšujejo materialno bazo za višino osebnih dohodkov celotnega svojega delovnega kolektiva.

Med važnejšimi sklepi te seje je potrditve sklepov delavskega sveta podjetja Avtoprevoz v Sežani in podjetja za mednarodno špedicijo in transport Intereuropa v Koprju, po katerih se sežanska podjetja pripoji Intereuropi. Novo podjetje bo izvrševalo predvsem remont za občirni strojni park Intereurope, razen tega pa bo opravljalo tudi servisno službo za lokalne potrebe.

PO OTVORITVI SERVISA ISTRA-BENZ NA KOZINI

Lepa pridobitev za ves okraj

Delovni kolektiv podjetja Istra-Benz v Koprju je minuli petek popoldne slavil eno izmed svojih doslej najlepših delovnih zmag. Z lastnimi sredstvi je namreč dogradil in izročil javnemu prometu bencinsko postajo v Kozini, ki sodi med najmodernejšje bencinske servise v državi. Ta postaja stoji ob glavni cesti, ki veže Koper z Ljubljano na mestu, kjer bo v bližnji prihodnosti pomembno, sodobno urejeno križišče z mednarodno cesto Trst—Reka—Jadranska magistrala. Zato, ker je ta točka ena izmed najbolj prometnih, je investitor zgradil štiri črpalke, od katerih dve

nudita obe vrsti mešanice navadnega in super bencina s pomočjo avtomatičnih električnih naprav.

Ob prisotnosti številnih gostov je najprej direktor podjetja Istra-Benz Anton Vodopivec v krajšem nagovoru prikazal velike uspehe, ki jih je v zadnjih letih dosegel požrtvovalni delovni kolektiv podjetja, ko redno preskrbuje z gorivi in maziivi velik del koprskega in puljskega okraja, nato pa je predsednik Občinskega ljudskega odbora Hrpelje Anton Ovčarič izročil bencinski servis v javno uporabo.

Zgradba je nadvse lična in ponoven dokaz prizadevnosti podjetja Kraški zidar Sežana, da je sposobno v kratkem času postaviti lep in gospodarsko pomemben objekt. Projektant inž. Bogdan Skoberne pa ni imel lahke naloge, saj je moral upoštevati tudi bodočo ureditev cestnega vozlišča z glavno avtobusno postajo Kozina-Hrpelje. Vendar je to nalogo s svojimi sodelavci uspešno rešil v splošno zadovoljstvo investitorja in izvajalcev in številnih voznikov motornih vozil na tej najbolj prometni cesti v našem okraju. Posebno razveseljuje pa je ugotovitev, da je že v prvih 24 urah obratovanja novi bencinski servis presegel milijon dinarjev prometa, kar prepričljivo dokazuje, kako velik je njegov gospodarski pomen ne samo za hrpeljsko občino, pač pa tudi za ves koprski okraj.

Razbiti vrč

Stanislav Urbas iz Dolenje vasi pri Ljubljani, star 21 let, je že star znane obmejne organov pri nas. Ze nekajkrat je bil prijet na meji pri poskusu pobega. Pozneje je sam postal organizator takih »potovanj« in je vodil kaline čez mejo. Minulo nedeljo zvečer je hotela takšna grupica ljudi pod njegovim vodstvom ilegalno prekorajiti mejo. Zaleteli pa so se naravnost v obmejne stražarja, katerega so brez premisleka napadli. Ta je uporabil orožje, Urbasa ranil s strelom v roko in ga obvladal. Nudena mu je bila zdravniška pomoč, po ozdravljenju pa bo za svoje delo odgovarjal pred ljudskim sodiščem.

KOPER 21 — Med 1. avgustom in 30. septembrom bo odprt obmejni blok Lazaret na Debelem rtiču zaradi povečanega malobmejnega prometa vsako soboto, nedeljo ter ob praznikih do ene ure po polnoči.

KOPER 55: V bližini čistilnih naprav Rižanskega vodovoda v Rižani so te dni dali v pogon nov črpalni agregat, ki omogoča povečanje preskrbe z vodo za 90 m³ na uro. Zaradi tega ni več take stiske z vodo v obalnem področju našega okraja in verjetno ne bo več celodnevnik prekinitve. Ker pa je običajno v avgustu izredno velika potrošnja vode zaradi številnih gostov in zaradi povečanega obsega dela prehranske industrije, bo potrebno tudi ta mesec čim bolj racionalno izkoristiti pitno vodo.

Konec minulega tedna je Rižanski vodovod dobil potrjen program za rekonstrukcijo. Ta program predvideva povečano zajetje vode v Rižani od sedanjih 90 na 150 litrov na sekundo. Sedaj je Rižanski vodovod naročil podjetju Projekt-nizke gradnje v Ljubljani, naj izdela idejni načrt in pričakovati je, da bo do julija prihodnjega leta že zaključena gradnja prve faze, ki bo omogočila normalno preskrbo z vodo vsem obmorskim krajem. V Sečovljah pa že gradijo vodnjake za nameravano povečanje vodovoda.

KOPER 140: V juliju je v Dijaškem domu v Koprju letovalo 200 otrok iz Ljubljane, sedaj pa je napovedana kolonija 165 otrok iz Cerknice. V Dijaškem domu gostujejo tudi tečajniki, ki se udeležujejo seminarja za ljudsko-prosvetne delavce DPD Svobod.

KOPER 243: Te dni so v glavnem zaključili gradbena dela v hotelu Galeb v Koprju. Hotel bo imel 29 sob s 60 ležišči in 14 sob v prvem nadstropju je že zasedenih. Do jeseni bodo uredili tudi pročelje hotela, da bo v skladu z urbanistično ureditvijo njegove neposredne okolice.

PIRAN 51-30: Svet za turizem pri ObLO Piran je sprejel sklep, da bo ostala turistična taksa v prihodnji turistični sezoni nespremenjena. Tako bo v glavni sezoni znašala 50 dinarjev na osebo in nočitev, izven sezone pa samo 30 dinarjev. Svet za turizem je pohitel s to odločitvijo zato, da bodo v novih cenikih, ki bodo služili kot osnova za sklepanje pogodb za zasedbo hotelov v prihodnjem letu, že navedene cene, ki bodo veljale leta 1960. Svet za turizem je tudi upošteval priporočilo zveznega komiteja za zunanjo trgovino, naj bi bile cene v gostinstvu prihodnje leto enake letošnjim, kajti stalnost cen dokazuje solidnost poslovanja.

POSTOJNA 14: V prvem polletju letošnjega leta je obiskalo Postojnsko jamo 143.782 gostov, med njimi 57.381 inozemcev. V primerjavi z lanskim letom se je povečalo število angleških gostov za 65%, italijanskih za 63% (bilo jih je 6700), zahodnonemških za 53% (13.000), avstrijskih za 40% (17.000), francoskih za 32% in skandinavskih za 18 odstotkov.

NAPOVED VREMENA

za čas od 7. do 15. avgusta 1959

V naši državi je bilo v zadnjih dneh lepo in toplo vreme, le v nekaterih krajih je zaradi nenadne ohladike zraka padal kratkotrajni dež. Vse pa kaže, da bo v glavnem prva polovica avgusta sončna, vendar krajevne padavine niso izključene.

»SLOVENSKI JADRAN«
v vsako hišo
Slovenskega Primorja!

Vendarle je mogoče

Razgovor z inž. Jožetom Grabnarjem, direktorjem živinorejsko-poljedelskega kombinata v Postojni

V okviru razprav o uvajanju novega sistema nagrajevanja v gospodarskih organizacijah koprškega okraja je bilo omenjeno nagrajevanje po enoti proizvoda v Živinorejsko-poljedelskem kombinatu v Postojni. Ker smo želeli napisati o načinu nagrajevanja v

tem podjetju nekoliko več, smo naprosili direktorja tega podjetja v izgradnji inž. Jožeta Grabnarja za kratek razgovor. Med drugim nam je povedal naslednje:

»Ob letošnjem uveljavljanju principa o nagrajevanju po učinku je tudi pri nas posvetovalni organ (15 članov) pripravil predlog tarifnega pravilnika za nagrajevanje po učinku. Se pravi: predlog tarifnega pravilnika je osnova za nagrajevanje po enoti proizvoda. Seveda smo nujno upoštevali kvalifikacije posameznikov in njihovo delovno dobo v tej gospodarski panogi, določili v okviru tega razpona urne postavke in sestavili pravilnik za norme oz. akordno delo v kmetijski in živinorejski proizvodnji. Skratka: vsa dela so teoretično normirana medtem ko imamo praktično normiranih devetdeset odstotkov del. Kajti rado se primeri, da morajo nekateri delavci včasih zaradi slabega vremena ali drugih, trenutno bolj potrebnih del zapustiti svoje stalno delovno mesto, kjer je delo normirano, pa so zato tedaj plačani po urni tarifni postavki. Toda teh 90% pomeni mnogo v našem, razvijajočem se podjetju.

Čeprav je morda na videz videti, da — recimo — v živinoreji ni moč normirati vseh del, kaže praksa obratno. Na primer! Oskrba in molža krav sta pri nas normirani. Živinorejec-kravar prejme od enega litra pomolženega mleka, ki ima 3,5% tolsče, 4 dinarje. Če ima mleko manj tolsče, se mu za vsako »linijo« zmanjša dohodek za 40 par, če pa ima nad 3,5% tolsče, prejme za vsako linijo (to je desetinko odstotka tolsče) 70 par več. Od kravarja samega je odvisno torej, koliko litrov bo namolzel oziroma kakšno tolsčo bo v mleku. Gre torej za njegov pravilen način oskrbe krav, za pravilno krmo in pravilno molženje. En kravar pa ima povprečno 12 do 14 molznic v oskrbi. Dalje! Kravarji imajo tudi obračunano odvajanje gnoja; od glave mlade živine dobi n. pr. 0,66 par.

Zanimive so norme tudi v po-

ljedelstvu, recimo v oranju, sejanju, čiščenju travnikov, pašnikov itd. Vzemimo primer košnje! Tu se upoštevajo različni pogoji dela po obratih glede na razdaljo, specifičnost terena, način košnje in druge faktorje, ki bistveno vplivajo na košnjo. Razen tega pa je košnja kategorizirana. Za strojno košnjo dobi traktorist 170 din od stota pokošene trave (če pa je traktorist v skupini 10 ljudi, dobi še 2 din več pri stotu). Za ročno nižinsko košnjo dobe za stot pokošene trave 200 do 220 din, razpon pa določijo na obratih sami v tem okviru. Za ročno višinsko košnjo dobe delavci, ki imajo lasten prevoz, 550 din od stota (v času sezone podjetje namreč najame tudi tujo delovno silo), če pa prevažajo s prevoznimi sredstvi, ki so last podjetja, pa 450 din od stota. Pri košnji pa se, razumljivo, ne računa le košnja, temveč tudi obračanje, sušenje in dovoz do skednjeva oz. skladišča. Posebne norme pa so tudi za košnjo trave, ki jo uporabljamo za siliranje.

Sedanje izkušnje, ki nam jih je pokazalo nagrajevanje po enoti proizvoda v kmetijski oz. živinorejski panogi, oziroma uspeh nagrajevanja delavcev po normah, kažejo, da ta način opazno dviga proizvodnjo, delavcem samim pa daje lepše dohodke, kolikor so dovolj precizni in vestni pri svojem delu. Mimo tega pa še to, da je čutili med nekvalificiranimi ali polkvalificiranimi delavci težnjo, da bi se strokovno čimprej usposobili. To pa, naravno, ne bo le njim koristilo, temveč tudi podjetju, ker bo na ta način moči doseči še večjo proizvodnjo.

ELEKTRIČNE LOKOMOTIVE ZA JUGOSLOVANSKE ŽELEZNICE. Skupno z zagrebško tovarno »Rade Končar«, reškim podjetjem »Svijetlost«, beograjskim podjetjem »Elektro-Srbija«, podjetjem »Sever« v Subotici in italijansko tovarno »Ansaldo San Giorgio« bo izdelala tovarna »Dijuro Djaković« v Slavonskem Brodu 50 električnih lokomotiv za Jugoslovanske železnice. To bo prva domača proizvodnja električnih lokomotiv.

Z NEDAVNEGA PLENUMA OKRAJNIH POLITIČNIH FORUMOV

Da bi izpolnili plan

VAŽNA PRIPOROČILA GOSPODARSKIM ORGANIZACIJAM IN LJUDSKIM ODBOROM

— Vse gospodarske organizacije naj ojačajo tempo proizvodnje in skrbijo za večjo založenost trga, tako po količinah kakor tudi po asortimentih, tako, da bi pri povečanih kupnih skladih obdržali stabilne cene na tržišču.

— Vsa podjetja naj vložijo maksimalne napore, da dosežejo, kjer so dani pogoji pa prekoračijo po planu predvideno proizvodnjo. V ta namen naj bi delavski sveti in celotni delovni kolektivi mesečno pretresali proizvodne rezultate.

— Vse gospodarske organizacije naj sklepajo pogodbe za nakup in prodajo proizvodov, kar velja predvsem za kmetijske proizvode. Sklenjene pogodbe je treba upoštevati in jih v celoti realizirati.

— Vsa podjetja morajo vskladiti stanje delovne sile s postavkami družbenega plana in zmanjšati število ljudi, kolikor ni v skladu s povečanim številom zaposlenih tudi povečana proizvodnja na ravni višje produktivnosti dela.

— V kmetijstvu, gradbeništvo, trgovini na drobno, obrti in komunalni dejavnosti ter v kulturno-socialni dejavnosti je nujno pospešiti investicijska vlaganja na osnovi dobro pripravljenih programov, za kar morajo skrbeti ljudski odbori in gospodarske organizacije.

— Ljudski odbori morajo poskrbeti za uravnovešene proračune. Izdatke morajo vskladiti z dotokom dohodkov in v tem cilju pospešiti izterjevanje obveznosti. Na drugi strani pa morajo gospodarske organizacije tekoče vplačevati vse družbene obveznosti.

Kazni za kršilce predpisov

V piranski občini so že v prejšnjih letih ugotovili, da nekateri na različne načine izigravajo predpise za svojo osebno korist. Vendar je bilo težko ukrepati, ker so bili predpisi, ki se tičejo gostinske in turistične dejavnosti, preveč splošni. Do letošnje sezone pa so bili uveljavljeni številni zakonski predpisi, ki urejajo vse glavne turistične dejavnosti.

Sveta za turizem ObLO Piran in tudi turistični društvi sta že spomladaj spoznali, da bi treba kršilec teh predpisov stopiti hitro na prste, da ne bi napravili preveč škode. Zato je bil nastavljen poseben kontrolor, ki je takoj začel s pregledovanjem poslovanja počitniških domov, oddajanja zasebnih sob, odvajanja turistične takse in prijavljanja in odjavljanja nastalnih prebivalcev. V začetku je kontroliral sam, ker pa je v občini že sto domov in na stotine družin, ki oddajajo sobe, sta bila najeta še dva kontrolorja. O vsakem pregledu napravijo zapisnik.

Reči je treba, da je prekršk pravzaprav manj, kot se je pričakovalo. Kljub temu pa je precej primerov nepravilnosti ali namerne kršitve

predpisov. Največ prekrškov je glede prijavljanja in odjavljanja. To se dogaja pri zasebnikih, ki sploh nimajo prijavljenih sob za oddajanje, ali pa jih oddajajo brez vednosti pooblaščenega posrednika, poslovalnice »Slavnika«. Ti tudi ne plačujejo turistične takse. V večini primerov je bilo ugotovljeno, da so sicer pobrali takso od svojih gostov, češ da jo bodo odvedli občini, dejansko pa so jo spravili v svoj žep. Tudi s cenami za svoje sobe žonglirajo, kakor se jim zdi, seveda na škodo gosta. Ko jih zalotijo, se izgovarjajo, da predpisi ne poznajo. To ponavljajo tudi pred sodnikom za prekrške, ki pa jim pove, da je vsak državljan dolžan poznati predpise in da nevednost ne more biti opravičilo — in jih ostro kaznuje. Tako je bilo izrečenih že več finančnih kazni. Omenjeni predpisi določajo namreč kot sankcije proti kršilec denarne kazni do 10 tisoč dinarjev, nekateri celo več. Razen tega pa predlagajo ljudje, naj bi vse kršilce predpisov javno ožigosali na množičnih sestankih oziroma z objavo njihovih imen in prekrškov na razglasni tabli.

-e

NAŠI AKTUALNI PROBLEMI

Zakon o stanovanjskih razmerjih

ma v primeru pritožbe okrajna arbitražna komisija. Prejšnji zakon, ki je po pravnomočni odločbi arbitražne komisije nehal biti nosilec stanovanjske pravice, se mora izseliti iz stanovanja, seveda šele potem, ko so mu bili prej preskrbljeni drugi najpogostejši (ne enakovredni!) prostori. Spore glede skupnega stanovanja razvezanih zakoncev bodo torej v bodoče reševali upravni organi in ne več sodišča, kakor je bilo to doslej.

Skupno z nosilcem stanovanjske pravice imajo pravico trajno in neovirano osebno uporabljati stanovanje, v katerem skupaj stanujejo, tudi družinski člani njegovega gospodinjstva. To pravico imajo družinski člani tudi po smrti nosilca stanovanjske pravice ali če le-ta iz kakšnega drugega vzroka neha uporabljati stanovanje. V tem primeru pa morajo uporabniki stanovanja sporazumno določiti izmed sebe nekoga za nosilca stanovanjske pravice.

Če pa je nosilec stanovanjske pravice prenehal uporabljati stanovanje na podlagi odpovedi stanovanjske pogodbe, razveze te pogodbe ali na podlagi pogodbe o zamenjavi tega stanovanja ter v drugih, s posebnimi predpisi določenih primerih, pa seveda tudi družinski člani izgube pravico do uporabe tega stanovanja.

Stanovanjska pravica je po svojem značaju trajna pravica. Zato zakon določa, da more prenehati samo v primerih in na način, kot to določa zakon. Zaradi odpovedi pa more prenehati stanovanjska pravica samo iz vzrokov, ki so naštetih v zakonu. Pri tem pa ve-

lja osnovno načelo, da mora biti nosilec stanovanjske pravice in članom njegovega gospodinjstva zagotovljeno drugo primerno stanovanje, če se morajo brez svoje krivde izseliti iz svojega stanovanja, razen če ta zakon ne določa drugače. (Taka izjava velja na primer za že omenjeni primer razvezanega zakonca.)

Brez dovoljenja nosilca stanovanjske pravice se nihče ne sme vseliti v stanovanje, ki ga upoablja. Le-ta pa lahko odpove stanovanje iz upravičenih razlogov vsakemu uporabniku, razen svojim mladoletnim otrokom in svojemu zakoncu.

Nosilec stanovanjske pravice pa lahko zamenja svoje stanovanje za drugo. Z zamenjavo se morata kajpak strinjati oba stanodajalca in pogodba o zamenjavi mora biti sklenjena v pisni obliki, ker sicer nima pravne učinka. Stanodajalec pa ne more odreči soglasja za zamenjavo stanovanj, razen v primeru, da gre za stanovanje, ki je namenjeno izključno le za ožji krog oseb (na primer železničarska stanovanja), novi nosilec stanovanjske pravice pa ne pripada temu krogu, in v primeru da je bilo novemu nosilcu stanovanjske pravice, ki naj se z zamenjavo vseli, odpovedano prejšnje stanovanje po njegovi krivdi in gre torej za slabega uporabnika stanovanja. Če pride v tem pogledu do nesoglasij in sporov, ugotovi na zahtevo prizadetega nosilca stanovanja, ki mu je bilo soglasje odrečeno, okrajno sodišče v nepravdnem postopku, ali ima pravico do zamenjave ali ne.

Med važnimi pravicami nosilca

stanovanjske pravice zakon še navaja njegovo pravico, da zahteva, naj hišni svet oziroma lastnik hiše opravi dela, potrebna za tekoče vzdrževanje ali za popravila hiše, ki gredo v breme ustreznega hišnega sklada, oziroma da v določenih primerih ta dela sam izvrši in stroške odbije od stanarine, kot tudi da lahko nosilec stanovanjske pravice odda del svojega stanovanja komu drugemu kot podstanovalcu.

Glede obveznosti nosilca stanovanjske pravice pa zakon predvsem določa, da mora nosilec stanovanjske pravice ravnati pri uporabi stanovanja skrbno in varovati stanovanje pred okvarami in poškodbami ter stanovanje uporabljati tako, da drugih stanovalec ne ovira v mirni uporabi njihovih stanovanjskih prostorov. Samo po sebi se tudi razume, da se stanovanje ne sme uporabljati v druge namene, razen za stanovanje. Pač pa zakon dovoljuje, da se lahko s poprejšnjim dovoljenjem stanovanjskega organa občinskega ljudskega odbora posamezni prostori uporabljajo tudi za poslovno dejavnost.

Nosilec stanovanjske pravice mora redno plačevati stanarino, in sicer, če ni drugače določeno, mesečno za naprej najkasneje do petega dne v mesecu, kakor tudi ustrezen del stroškov za uporabo skupnih naprav v hiši, če se plačujejo ti stroški poleg stanarine in del stroškov za tekoče vzdrževanje svojega stanovanja, ki po posebnih predpisih odpadejo nanj.

Po prenehanju stanovanjske pogodbe mora izročiti nosilec stanovanjske pravice stanovanje hišnemu svetu oziroma lastniku v stanju, v kakršnem ga je prevzel, upoštevajoč seveda spremembe, do katerih je prišlo zaradi normalne uporabe stanovanja.

Dr. S. P.

VSE OKROG

maria

TIHOMORSKA REKORDERKA

To je 13.000-tonska japonska tovarna ladja NEVADA MARU, zgrajena v yokohamski ladjedelnici. Komaj je bila do vrha naložena s sladkorjem, ko je dobila ukaz naj nemudoma z največjo brzino odpluje v San Francisco, ker je predmetni trgovski posel odvisen od pravočasne predaje tovara. Kapitan se je podvzval in z brzino 21 m. milj je hitela ladja čez ocean. Po 9 dneh 15 urah in 10 minutah je pristala v namembni luki. Prevozila je 4525 m. milj, to je 8380 km. Presenečena je radostna posadka izvedela, da je mimo izvršene naloge nehoti že na svoji prvi vožnji dosegla rekord za tovarne ladje v najhitrejšem prevozu čez Tih ocean. Dosegani rekord je prekosila za poldrugeto uro.

»LEONARDO DA VINCI«

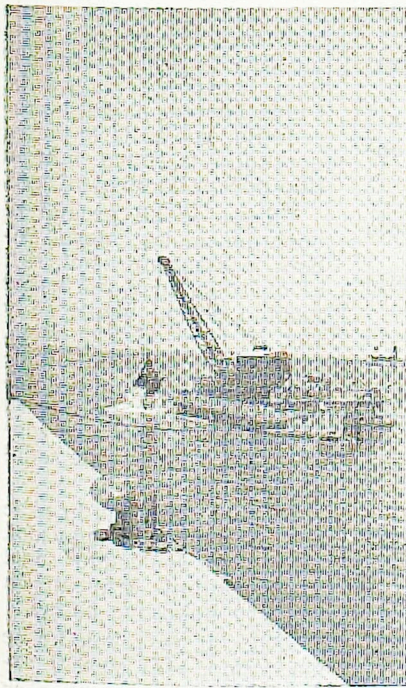
Tako bo ime naslednji nesrečne italijanske potniške ladje »Andrea Doria«. Spustili so jo v morje sredi preteklega decembra. Okrog 3000 delavcev jo je gradilo poldrugo leto. Zdaj je na vrsti njena notranja ureitev in čez nekaj mesecev bo najrazkošnejša sodobna veleladja na svetu nastopila svojo prvo vožnjo iz Genove v New York. Poganjali jo bodo motorji s skupno 60.000 KM, hitela bo po oceanu z brzino 23–25 morskih milj (46 km).

Urejena in opremljena po najnovjših zahtevah ladjedelništva bo poleg 600 članov posadke lahko sprejela 1300 potnikov in 50 avtomobilov. Razred za potujočo občinstvo bodo trije: I., II. in turistični. Tudi veliki valovi ji ne bodo mogli do živga, za kar bodo skrbeli štirje močni stabilizatorji. Ladja je dolga 232 m, široka 28 m in visoka 15 m. Ugrezne se devet metrov globoko. Njena električna centrala bi zadoščala potrebam mesta s 150.000 prebivalci.

DEŽELA POLENOVK

Najmanj deset zanesljivo dokazanih »odkritij« Amerike je bilo pred Kolumbo. Med njegove predhodnike so se uvrstili tudi Danc. V letu 1472 ali 1473 je danska mornarica pod poveljstvom admirala Pininga in Pothorsta raziskovala severnoatlantske vodovje v zahodni smeri. Ena izmed njenih ladij, ki jo je vodil danski pilot Jon Skolp, je plula z Islandije proti Grönlandiji in ob njenem južnem rtu nadaljevala pot proti jugozahodu, kjer je nenadno naletela na neznanu ozemlje. Ker so tam naokoli nalovili izredno mnogo rib, so svet nazvali »Dežela polenovek«. Ni dvoma, da je bil to današnji Labrador, najbrž njegov južni predel pred izlivom reke Sv. Lovrenca.

Odpravo so Danci odpremili na pobudo Portugalcev in z njihovo finančno pomočjo, iz česar upravičeno domnevamo, da so Portugalci že pred tem letom vedeli za obstoj na ribah zelo bogate obale na severozahodu onstran Atlantika in da jim je bilo mnogo na tem, da bi kaj več izvedeli o »deželi polenovek«, ki so jo sami označili z imenom Bacalhaos.

Petru Klepcu (v ozadju slike) pomaga pri nadaljnjem poglobljanju pristaniškega bazena v novi koprski luki veliki grabežni bager Rapir

kje so ladje

P/l »BIHAČ« je zapustila 30. julija Casablanca in odplula za Holandijo, kamor je prišla 6. avgusta.

P/l »DUBROVNIK« je prišla 27. julija na Reko, kjer je razložila tovor. Z Reke je 4. avgusta odpotovala v ZDA.

M/l »GORENJSKA« je 30. julija zapustila Agabo za Djibuti, kamor je prispela 5. avgusta.

P/l »LJUBLJANA« je 23. julija prišla v Šibenik, kjer razklada tovor. 1. avgusta je odplula za Zdanov.

M/l »MARTIN KRPA« je 31. julija zapustila Rašo za Dubrovnik, kamor je prišla 1. avgusta.

P/l »NERETVA« je prišla 30. julija v Split, kjer razklada tovor. 2. avgusta je odšla na Reko.

M/l »PIRAN« je 25. julija zapustila Dairen za kontinent. V Singapore je prišla 5. avgusta.

P/l »POHORJE« je 14. julija zapustila Bassein, kjer je naložila tovor. Od tam je 3. avgusta odplula za Rangoon.

P/l »ROG« je plula 19. julija skozi Aden na poti za Japonsko. V Singapore pride 7. avgusta.

P/l »ZELENGORA« je prišla v Houston, kjer razklada. Odplula je 2. avgusta.

Elektrogospodarska skupnost Slovenije

„Eles“

Ljubljana, Hajdrihova 2

- združuje podjetja za proizvodnjo
- in prenos električne energije
- ter podjetja za proizvodnjo električne energije,
- ki so v izgradnji

TOVARNA KOVINSKE GALANTERIJE

LJUBLJANA — MARIBORSKA 4

IZDELUJE:

zakovice, obročke in zaponke vseh vrst, okovje za okensko opremo ter okovje za usnjarsko in sedlarsko obrt in industrijo

INDUSTRIJA USNJA VRHNIKA

JE ZNANA PO SVOJIH KAKOVOSTNIH IZDELKIH IZ SVINJSKEGA, VEGETABILNEGA IN KROMOVEGA USNJA — SVINJSKA KOŽA NIMA NOBENE VREDNOSTI ZA PREHRANO — ČE JO ODDASTE ODKUPNI POSTAJI, BOSTE ZANJO DOBILI DOBER IZKUPIČEK, IUV PA BO IZ NJE IZDELALI LIČEN USNJENI IZDELEK

PIVOVARNA

„UNION“

LJUBLJANA I. — POŠTNI PREDAL 45

priporoča svoje renomirane izdelke:

- DVOMARČNO in LEŽAK svetlo pivo
- TEMNO BOK PIVO
- PEKOVSKI KVAS

TISKANINA

TOVARNA TISKANEGA BLAGA

Telefon 173 do 175 — Telegram: Tiskanina Kranj

OBRATI: predilnica, tkalnica, belilnica, barvarna, tiskarna, apretura

KRANJ

PROIZVAJAMO:

tiskane tkanine iz bombažnih in staničnih vlaken (Zellwolle) za ženske obleke in perilo: cice, kretone, delene, flanele, barhene, moltone, deffine, crepe in rokavine. Modne barve in vzorci.

Naši proizvodi so zaradi odlične kakovosti cenjeni doma in v inozemstvu — Naročila izvršujemo hitro, točno in solidno!

TRGOVSKO IN UVOZNO PODJETJE Z ŽELEZNINO, TEHNIČNIM IN GRADBENIM MATERIALOM

Metalka

LJUBLJANA — PARMOVA 33

NA ZALOGI IMA VEDNO VALJANE IN VLEČENE PROIZVODE ČRNE METALURGIJE

LEONARD SIDNEY WOOLF

Počasi se je ozrl na ječo

(Odlomek iz romana VAS V DŽUNGLI, ki ga je izdala založba Lipa v Kopru. — Prevedla Nada Kraigher. Oprema in risbe Janez Pirnat)

»Od tod ne pridejo nikdar ven, vsaj taki ne, ki so iz džungle. Kako naj pa živijo tam notri, zaprti med štirimi stenami? Ti meščani, njim ni mar. A mi, jaz bom to gotovo vedel, saj prihajam iz Mahavelagame, iz vasi tam preko, iz džungle... Še zdaj bi se vrnil, a sem prestar. Kadar je človek star, ni več za nobeno rabo. A ti... vrni se v svojo vas, ženska. Neumno je zapustiti svojo vas. Vem, da je tam lakota, dobro se še spominjam; a je tudi bajta in dvorišče in zadaj je džungla. Tu pa ni drugega kot ropot in nesreče in hiša na hiši...«

»Najprej moram povprašati v zaporih po svojem možu. Zakaj ga nekaj drži tukaj?«

»Nikdar ne pridejo ven! Jaz to dobro vem. Tudi mojega sina so poslali tja. Nikdar več se ni vrnil. Razprava je bila tukaj in prišel sem sèm in porabil zanj vse, kar sem sploh imel. Nato sem si mislil, da bi kar tukaj nanj počakal... a nikdar se ni vrnil. Isto bo s tvojim možem. Rajši se vrni v svojo vas!«

Ob besedah starega modra je Punči Menika tiho zajokala od utrujenosti, lakote in nesreče.

»Nič ti ne pomaga jokati,« je rekel stari. »Star sem in kdo bi vedel bolje od mene? Nikdar ne pridejo ven. Bolje je, da se takoj vrneš v svojo vas.«

Punči Menika je vstala in se počasi napotila v hrib in k ječi. Samo en vhod je bil: ogromna, trdna, lesena vrata, nakovana z železnimi žebli. Nanje je plaho potrkal; tako plaho, da od znotraj tega niti slišati ni bilo. Nato je sedla ob zid in čakala.

Ure so minevale in zgodilo se ni nič. Vrata so ostala zaprta. Od znotraj ni bilo slišati nikakega ropota. Hrib je bil prazen, razen onih petih krav, katerih kašljanje je kdaj pa kdaj zaslišala pod seboj. Ona pa je potrpežljivo čakala, da bi se kaj zgodilo. Kdaj pa kdaj, ko jo je sonce na svoji poti doseglo, se je tiho premaknila za senco. Končno so se vrata odprla in pokazal se je možki v vojaški obleki s šlemom in palico v roki.

»Kaj hočeš tukaj?« ji je rekel.

»Prišla sem zaradi svojega moža, aja. Pred dolgim časom je bil poslan sem za šest mesecev. Čas je minil, a on se še ni vrnil v vas. Pravijo, da je mrtev. Ali je to res, aja?«

»Kako se je klical in iz katere vasi je bil?«

»Bil je iz Bedagame.«

»Ime?«

»Aja, kako naj vem njegovo ime?«

»Kako so ga klicali, trapa?«

»Klicali so ga Babun.«

»Zaradi česa je bil obsojen?«

»Bila je kriva obtožba. Pravili so, da je Aračija oropal.«

»Ah, ta mož, da! Aračija so kasneje ubili, kajne?«

»Da, da! Moj oče je to storil.«

»Nu, dobro. Tudi on je bil tukaj. Imaš kaj denarja, ženska?«

»Ne, aja. Nič. Zelo smo revni.«

»Ah, dobro. Ničesar ti tukaj ne moremo povedati. Moraš iti v Kamburupijito in poslati prošnjo k okrajnemu načelniku.«

»Pa saj poznate mojega moža, aja. Saj ste sami rekli, da ga. Kaj vas stane, ako mi poveste, kaj je z njim? Ali je še tukaj? Kaj se mu je zgodilo? Nekaj dni sem bila na poti, da vprašam zanj — zdaj me

pa hočete poslati proč v še večjo nesrečo.«

Ječar je nekaj trenutkov gledal Punči Meniko.

»Dobro,« je rekel. »Pravijo, da je usmiljenje kot dež za požgan pridelek. A ti, ženska, prosiš suše za izsušeno polje! Poznal sem tvojega moža. Bil je pri nas, a zdaj je mrtev. Pred dvema mesecema je umrl.«

Ječar je pričakoval, da bo zaslišal ostre krike in videl, kako si ženska ruje lase in tolče po prsih, da bo skratka priča vsem znanim ženskim žalovanjem. Punči Menika pa ga je presenetila, ker se je le počasi umaknila v senco zidu in tiho počepnila ob steni ječe.

Udarec je bil prehud za običajne znake žalosti. Sedela je s suhimi očmi. Niti ni občutila dosti več kakor nasilno željo, vrniti se v vas, iti proč od tega sveta, kjer se je počutila osamljeno. Zelela si je nazaj domov, kjer bo lahko v miru sedela na dvorišču in gledala, kako sonce tone zadaj za džunglo.

Ni dolgo odlašala in se je naglo odpravila navzdol. Starec je še vedno sedel med svojimi kravami in buljil v kokosove palme.

»Ah,« ji je rekel, ko je šla mimo, »saj sem ti rekel, da se nikdar ne vračajo.«

»Mrtev je, oče.«

»Da, nikdar ne pridejo iz ječe. Vrni se domov, otrok.«

»Saj grem, oče.«

Ozrla se je navzgor proti veliki, beli stavbi. V sončni svetlobi se je zdela zelo bleščeča in svetla. Spraševala se je, ali ni to morda ječa, v kateri je Babun zaprt. Pogledala je starca, ki je sedel med svojimi petimi suhimi kravami in ki jo je malo spominjal na Silinduja. Prav tako nepremično je sedel in strmел v skupino kokosovcev, ki so rastle ob vznožju hriba. Bil je prav tako suh kot živina, ki jo je pasel. Ko so krave dihale vroči zrak, so jim izpod hrastavih kož izstopala vsa rebra. Prav tako so se starcu pri slehernem vdihu in izdihu skozi osušeno in nagubano kožo videlo vse kosti prsnega koša in bokov.

Nesramno glasni meščani so Punči Meniko preplašili. Ta nagubani starček pa se ji je zdel domač kot star znanec. Zelo lahko bi bil tudi sam doma iz džungle. Približala se je kraju, kjer je sedel, in obstala pred njim. Za trenutek je obrnil k njej svoje oči, ki so bile prevlečene s tako mrenico, kot se navadno napravi na stoječih vodah, nato se je spet tiho zastrel v palme.

»Oče,« je dejala Punči Menika, »ali je to ječa?«

Starec je počasi pogledal navzgor proti stavbi, ki je vsa sijala v svoji belini, kakor da jo prvič vidi, in se nato obrnil k Punči Meniki.

»Da,« ji je mirno odvrnil s suhim, hrapavim glasom, »zakaj pa?«

»Moj mož mora biti tam,« je rekla, strmeč v bele stene. »Sem so ga poslali pred dolgim časom. Poslali so ga semkaj za šest mesecev. Šlo je za krivo obdolžitev. Zdaj je vseh šest mesecev minilo, on pa se ni vrnil v vas. Prišla sem vso dolgo pot, da tukaj povprašam. Utrujena sem, oče, trudna od vsega. On pa mora biti tukaj.«

Starčeve oči so ostale prilepljene na kokosove palme. Ni se premaknil.

»Iz katere vasi si, ženska?« jo je vprašal.

»Iz Bedagame prihajam.«

»Bedagama. Poznam jo. Poznal sem jo pred davnim. Tudi sam prihajam od tam, iz Mahavelagame izza Bedagame. Morala bi se vrniti v vas, ženska!«

»In moj mož, oče, kaj je z mojim možem?«

Starec je obrnil glavo zelo počasi in se ozrl na ječo. Sonce je pripekalo na njegov obraz, ki se je zdel od let in gorja, kakor da bi bil prepečen, naguban, izsušen, kot se navadno napravi na stoječih vodah, nato se je spet tiho zastrel v palme.

NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★

EDMONDO DE AMICIS

SLEPI OTROCI

(Iz knjige SRCE, ki je izšla v prevodu Mare Kodrič in v opremljeni Karla Hrovatina pri založbi Mladinska knjiga v Ljubljani)

Nas učitelj je hudo bolan in namesto njega so poslali k nam učitelja iz petega razreda, ki je nekoč poučeval v zavodu za slepe otroke; izmed vseh učiteljev je najstarejši, lase ima tako bele, kot bi imel na glavi lasuljo iz bele vate in govori na poseben način, tako mlo, kakor da prepoveda žalostno pesmico; prijetno ga je poslušati, ker veliko ve. Takoj, ko je vstopil v razred in zagledal šolarja, ki je imel obvezano oko, se je približal njegovim klopim in ga vprašal, kaj mu je. »Le pazi na oči,« mu je rekel. Derossi pa ga je vprašal: »Gospod učitelj, ali je res, da ste poučevali slepce?« »Res je, več let sem jih učil,« je odgovoril. In Derossi je polglasno rekel: »Povejte nam kaj o njih.«

Učitelj se je usedel za mizo. Coretti je rekel naglas: »Zavod za slepce je v ulici Nica.«

»Pravite slepci, slepci,« je rekel učitelj, »prav tako, kakor če bi govoril o navadnih bolnikih ali o revežih ali pa kaj vem o kom. Ampak, ali razumete pravi pomen besede? Do dobro premislite, kaj to pomeni, če je kdo slep. Če nikoli nič ne vidiš! Če ne razločujete dneva od noči, če nikoli ne vidite ne neba ne sonca ne svojih staršev in sploh vsega, kar je okoli vas, kar lahko primemo; če si potopjen v večno temo in kakor zaskopan v globino zemlje! In vendar... ko prideš prijaviti v zavod za slepe, posebno v času odhoda in slišiš z vseh strani igranje violin in flavt, glasno govorjenje in smeh in vidiš, kako spretno hodijo po stopnicah in kako prosto se gibljejo po hodnikih in spalnicah, bi nihče ne mislil, da so nesrečni. Ubogi otroci! Dobro jih je treba opazovati. V zavodu so mladeniči šestnajstih in osemnajstih let, ki so zdravi in veseli in ki prenašajo z lahkoto svojo slepoto, skoraj bi rekli s samozavestjo; ampak na njihovih čustvenih in ponosnih obrazih se pozna, koliko so morali pretrpeti, preden so se privadili nesreči. Drugi spet imajo blede in mile obraze in vidi se jim, da so se vdali v usodo; vendar je ta usoda žalostna in najhujša se včasih še zmeraj naskrivaj jokajo. Pomislite, ljubi otroci, da so nekateri oslepli v nekaj dneh, drugi pa po dolgih letih trpljenja in po mnogih operacijah. Veliko jih je med njimi, ki so se rodili slepi. Rodili so se v temi in nikoli ne bodo zagledali belega dne. Živel sem več let med njimi, in kadar se spominam svojega razreda, vseh tistih za zmeraj ugaslih oči in tistih zenic brez pogleda in brez življenja, in potem gledam vas... se mi zdi nemogoče, da bi vi vsi ne bili srečni. Pomislite, da je pri nas okrog šestindvajset tisoč slepcev! Šestindvajset tisoč ljudi, ki ne vidijo svetlobe, ali veste, kaj se to pravi? to je armada, ki bi štiri ure korakala mimo naših oken! Učitelj je umolknil, nobeden se ne dihati ni upal. Derossi je vprašal učitelja, če je res, da imajo slepci boljši tip kakor pa mi.

Učitelj je rekel: »To je res. Vsi drugi čuti se bolj razvijajo, ker morajo nadomeščati vid in ker jih slepi bolj uporabljajo, kakor pa tisti, ki vidijo. Zjutraj se v spalnicah sprašujejo: »Ali je sonce?« In kdor je bolj uren, da se prej obleče, hitro teče na dvorišče in tiplje z rokami po zraku, da bi čutil sončno toploto in teče v spalnico z dobro novico: »Je sonce, je!« Po glasu si predstavljajo človeka; mi presojamo človeško dušo po očeh, oni pa po glasu; še po dolgih letih se spominjajo melodije in poudarka človeškega glasu. Če je v sobi več oseb, čutijo to, pa čeprav govorijo ena sama in so druge popolnoma pri miru. S tem, da otipujejo žlico, tudi vedo, da je čista. Deklice razlikujejo volno, ki je barvana od one, ki je naravne barve. Ko gredo po cesti v vrsti po dva in dva, prepoznajo skoraj vse trgovine po vonju in to tudi tiste, v katerih mi ne čutimo nobenega duha. Če sprožijo vrtavko, prepoznajo po njenem brenčanju, kje se vrti in jo ulovijo, ne da bi jo zgrešili. Igrajo se z obroči, kegljico, skačejo čez vrvi, postavljajo hišice iz kamnov, nabirajo vijolice, kot bi jih videli, izdelujejo vsakovrstne stvari iz ločja in pletejo kite iz barvane slame in to opravljajo natančno in hitro; njihov tip je močno razvit. S tipom vidijo. Zanje je eden izmed največjih užitev takrat, ko uganejo obliko kakšne stvari. In to spoznajo s tem, da jo primejo in otipavajo. Glinjivo je, če jih gledaš v industrijskem muzeju, kjer lahko otipavajo vse, kar se jim zljubi, in kakšen praznik je zanje, če smejo prijeti v roke geometrijska telesa, modelčke za hiše, vseh vrst stroje in s takimi veseli vse to božajo, gnetejo in obračajo v rokah, zato da vidijo, kako je vse to narejeno. Pravijo namreč, da vidijo!«

Garoffi je pretrgal učiteljevo pripovedovanje in ga vprašal, če je res, da se slepi otroci bolje naučijo računstva kakor pa drugi.

Učitelj je odgovoril: »Res, naučijo se računanja in branja. Imamo posebno knjigo z izbočenimi črkami; po njih premikajo prste, prepoznajo črke in povedo besedo; berejo popolnoma gladko. Treba je videti te revčke, kako zardijo, kadar se zmotijo. In tudi pišejo, ampak brez črnila. Pišejo na debel in trd papir s kovinsko konico, ki vbrada v papir in dela toliko pik, kolikor jih je potreba za njihovo abecedo; če se papir obrne, se pike na drugi strani izbočeno in če jih otipavajo, lahko preberejo, kar so napisali sami, ali pa kdo drug; in tako pišejo naloge in si pišejo med seboj pisma. Prav tako pišejo tu-

di številke in račune. Računajo na pamet in to neverjetno lahko, ker jih nihče ne moti in niso raztreseni kakor mi, ki gledamo okoli sebe. In če bi jih videli, kako radi poslušajo branje in kako so pazljivi, vse si zapomnijo in kako se med seboj pogovarjajo o zgodovini, o jeziku, in to tudi manjši otroci; usede se jih po štiri ali pet na isto klop, ne da bi se obračali drug k drugemu in se pogovarjajo prvi s tretjim, drugi s četrnim, naglas in vsi naenkrat in ne zgrešijo nobene besede, tako občutljiv in vajen je njihov sluh! Zanje je izpraševanje veliko večjega pomena kakor pa za vas, to je gotovo in se tudi na svoje učitelje bolj navežejo. Svojega učitelja poznajo po hoji in po vonju; opazijo, če je dobre ali slabe volje, če se počuti dobro ali če je bolan in vse to že, če spregovori eno samo besedo. Radi vidijo, da jih učitelj prime za roko, kadar jih hvali in daje pogum, in ga primejo za roko, kadar se mu hočejo izkazati hvaležni. In tudi med seboj se imajo radi in so si dobri tovariši. V času počitka so eni in isti zmeraj skupaj. V dekliškem oddelku na primer so dekleta razdeljena po skupinah in skupin je toliko, kolikor je instrumentov, ki jih igrajo; tako so violinistke skupaj, pianistke skupaj, tiste, ki igrajo flavto skupaj, in se nikoli ne ločijo. Če imajo slepci nekoga radi, je težko, da bi se mu izneverili. V prijateljstvu najdejo veliko tolažbo. Med seboj se dobro presegajo. Jasnino in globoko ločujejo dobro od slabega. Nihče se bolj ne veseli povesti o lepih in velikih stvarih, kakor ti reveži.«

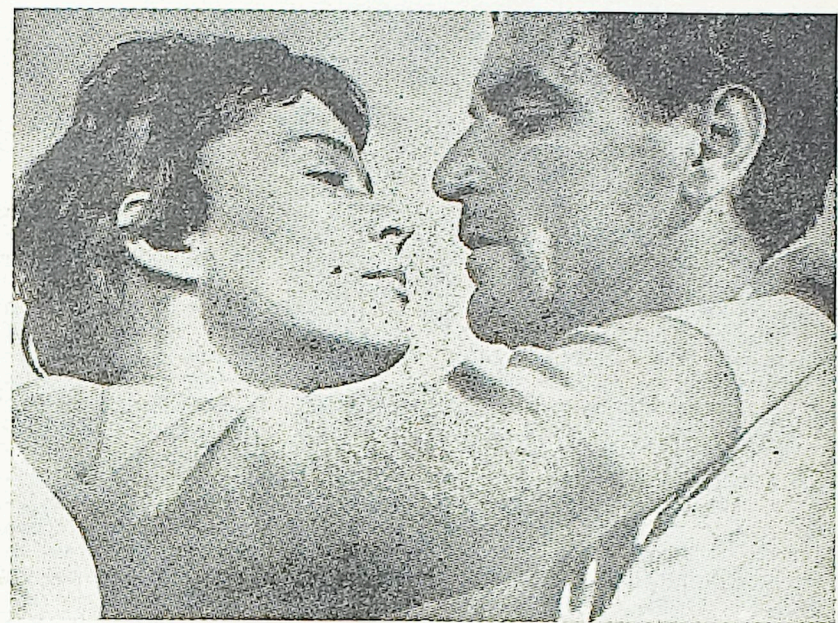
Votini je vprašal, če imajo čut za glasbo.

»Godbo imajo posebno radi,« je odgovoril učitelj. »Dela jim veliko veselje, godba je zanje življenje. Slepi otroci, ki komaj pridejo v zavod, so zmogni tri ure nepremično stati in poslušati godbo. Učenje jim ne dela težav in igrajo z občutkom. Če učitelj kateremu reče, da nima nagnjenja za glasbo, ga strašno zaboli in se z vso silo začne učiti. O, če bi vi videli, koliko godbe je v zavodu, če bi videli te reveže, kako igrajo, z dvignjeno glavo, s smehljajem na ustih, zardeli v obraz in tresoč se od ginjenosti; zamaknjeni poslušajo ubrane glasove, kako se izliva v neskončno temino, ki jih obdaja; če bi vi to slišali, bi čutili, da je godba zanje velika tolažba. In vrisajo in sijejo od sreče, če jim učitelj reče: »Se umetnik boš postal!« Zanje je kakor kralj tisti, ki je najboljši v glasbi, tisti, ki zna najbolje klavir ali violino; takega imajo vsi radi. Če se dva spreta, se potem zatečeta k nje-mu; če se dva ločita, potem je on tisti, ki jih spravi. Najmanjše v zavodu uči godbo in ga imajo kakor za svojega očeta. Preden gredo spat, mu vsi voščijo lahko noč. Ko so že pozno zvečer v postelji, trudni od učenja in dela in že na pol spijo, se zmeraj tiho govorijo o učiteljih, o instrumentih in o orkestrih. Največja kazen

je, če ne smejo brati ali ne smejo h glasbeni uri; to jim povzroča takšno trpljenje, da jih nismo skoraj nikoli tako kaznovali. Kar je svetloba za naše oči, to je godba za njihovo dušo.«

Derossi je vprašal, ali jih ne bi smeli obiskati.

»Smeli bi,« je odgovoril učitelj, »ampak za sedaj je za vas bolje, če ne greste. Sli boste potem, ko boste večji, ko boste lahko razumeli vso grozoto njihove nesreče in boste zato občutili tisto sočutje, ki je tej nesreči primerno. Ljubi otroci! To so žalostni prizori. Videli bi včasih otroke, ki sedijo pred odprtim oknom in uživajo čisti zrak, obraz imajo negiben in zdelo bi se vam, da gledajo veliko zeleno ravnino in lepe sinje gore kakor vi... in če bi pomislili, da nič ne vidijo in da nikoli ničesar ne bodo videli od vse tiste neizmerne lepote, bi vas zabolelo pri srcu in zadelo bi se vam, kakor da so v tistem trenutku oslepli. Tisti, ki so rojeni slepi, ne vzbujajo toliko sočutja, ker niso nikoli videli sveta in ničesar ne občujejo, ker si ničesar ne predstavljajo. Ampak oni otroci, ki so pred nekaj meseci oslepli, ki se zavedajo vsega, kar so izgubili, in jih boli, ker čutijo, kako jim po malem izginjajo iz spomina najljubše podobe, ko čutijo, kako v njihovem spominu tonejo najdražje osebe. Ne-koč mi je eden teh otrok z nepopisno žalostjo povedal: »Samo za kratek čas bi rad spregledal, da bi še enkrat videl obraz svoje matere, ki si ga več ne morem predstavljati.« In ko jih pride mati obiskat, jo dobro pretipljejo od čela do brade in do ušes, da bi čutili, kakšna je in skoraj se jim ne zdi res, da je ne morejo videti, in jo večkrat kličejo, kot bi jo hoteli prosti, naj se jim že enkrat pokaže. Tudi trdosrčni ljudje pridejo od tam s solzami v očeh. In ko odhajajo, se nam zdi, da smo izjema, da skoraj po krivici uživamo prednost, ker lahko gledamo ljudi, hiše in nebo! O, vem in prepričan sem, da bi bil vsak izmed nas, ki bi prihajal od tam, pripravljen odstopiti nekaj svojega vida, vsaj nekaj svetlobe tem ubogim otrokom, ki ne poznajo sončne luči in ne materinega obraza.«

Naši filmi

Preteklo soboto zvečer, to je sedmi dan puljskega filmskega festivala, so imeli gledalci priložnost videti film TRI ČETRTINE SONCA, ki ga je za podjetje Triglav-film v Ljubljani režiral umetniški vodja tržaškega SNG Jože Babič. Tokrat so si bili gledalci, recenzenti in filmski delavci edini v sodbi, da je film dober in so ga sprejeli z neprikritimi simpatijami. Zapisali so, da je to film, ki je ponovno utrdil ugled slovenskega filma v jugoslovanskem merilu in da je režiserju uspelo ustvariti sugestivno atmosfero tistih prvih povojnih dni, čeprav mu scenarij Leopolda Lahole niti ni nudil za to vedno najboljše možnosti. Med najboljšimi igralskimi liki v filmu omenjajo Staneta Raztresena in Miro Sardoč, člana SNG Trst. Napovedujejo, da bo prišel film »Tri četrtine sonca« v ožji izbor pri podelitvi nagrad, saj je bil do zdaj najboljši ob znanem Bulajičevem filmu »Vlak brez voznega reda«, ki je doživel uspeh že na filmskem festivalu v Cannesu.

Na sliki: nosilca osrednjih vlog v filmu »Tri četrtine sonca« Metka Ocvirkova in Bert Sotlar

VLADIMIR BABULA

Po neznanim svetu

(Odlomek iz knjige PLANET TREH SONC, ki je izšla v zbirki Sinji galeb Mladinske knjige v prevodu Severina Šalija in z ilustracijami Františka Škode)

Minil je marec, minil april. Dva meseca mučnega dela. Na srečo je našim vesoljcem vreme bilo ugodno. Prehodna deževja so pomenila prej prijetno osvežitev kakor neljubno oviro.

Petega maja je spregovoril gravitacijski oddajnik...

Dvanajstega maja so široki vzvodi žerjavov položili prve granitne bloke na temelje stanovanjske hiše.

Štirinajstega maja se je zgodila nenadajana sprememba: privršel je vihar s točo, ponoči je pobelila tla rahla snežna odeja — na Kvartu doslej neviden pojav. Zjutraj je pa presenetil graditelje na Pogrnjeni mizi orkan.

Vremenska opazovalnica na Zarku je kratko malo odpovedala. »Ni čudno,« je vzdihnila Molodina. »Aparati pri vsej svoji natančnosti lahko zasledujejo planet le iz velike daljave in samo eno poluto naenkrat. Res potrebujemo vsakega delavca kakor sol, vendar ni pomoči — morate se odpraviti na pot,« je dejala Seversonu.

»Načrt potovanja je že pripravljen, če je treba, lahko odideva takoj,« je rekla Svozilova in odhitela. Čez nekaj minut se je zapopljena vrnila in razgrnila po mizi velik zemljevid obeh polut Kvarte.

»Tole je smer poleta,« je potegnila s prstom po rdeči črti, ki se je zapleteno vijugala čez nekaj ozemelj planetov. »Tako bova lahko v najkrajšem času pregledala največjo površino Kvarte.«

»Dobro premišljeno,« je Navratil načrt pohvalil. »Vendar ne pozabita, da smo ta kvartovid izdelali na Zarku, je torej presneto nenatančen. Kraje pristanka, ki ste jih tako skrbno označevala z rdečimi pikami, bosta morala nemara večkrat zamenjati. Pač ne gre drugače, kadar se človek odpravi v neznane kraje. Menda mi ni treba posebej poudarjati, da previdnosti nikoli ni preveč...«

»In ko bosta dajala imena neznanim morjem, pogorjem in otokom, nikar ne pozabita name,« se je smejal Fratev. »Vesta, kak otok v Srebrnem morju z mojim imenom bi mi posebno ugajal.«

»Jaz bi po vas raje imenovala tale zaliv sredi Nove Evrope. Spominja me na vaš večno nemirni značaj,« se je pošalila Alena.

Zjutraj šestnajstega maja je Severson v spremstvu Alene Svozilove poletel na pot okrog neznane sveta. Puščica je kmalu zapustila tok reke Upanja in zakrožila nad Prelivom srečanja, na katerem je odprava prvič pristala na Kvartu.

Nebo na severozahodu so zagrinjali težki oblaki. Leno so se vlekli nad obzorjem in v njih temni gmoti so zdaj pa zdaj blisnili rdeči plameni ognjeniških izbruhov.

»Pred dvema mesecema so se tukaj odprla prva žrela ognjenikov, danes pa se vzpenja nad obrežjem že mogočno pogorje,« je rekla Alena, odložila za hip daljnogled in se nasmehnila. »Če se tako hitro spreminja vse površje Kvarte, potem naš zemljevid lahko spravimo v muzej.«

Letalo je pustilo za seboj zaliv in zaplaval nad velik polotok sosednje celine, ki so jo na zemljevidih vpisali kot Geozijo — v počastitev rodne Zemlje. Pisani obalni pragozdovi so se hitro umaknili puščavi s snežnobelim peskom. Z dveh strani so jo oklepali griči, ki so počasi prehajali v brezmejno stepno ravan.

»Žalostna pokrajina; sreča, da jo zame opazujejo filmske kamere,« je potrto rekla Alena in se zatopila v zemljevid.

»Poglej, na obzorju se menda črtajo pragozdovi,« je Severson vzdramil tiho družabnico iz premišljevanja. Vzela je daljnogled in pokimala:

»Res je. Po ravnini teče reka, onkraj nje pa se temni pragozdovi... Obrni bolj na levo —

nekaj sem opazila!« je vzkliknila osuplo.

Puščica se je nagnila na levo krilo in zavila proti velikemu kolenu reke.

»Čudovito, pogled — stavbe!« je hitro dala Seversonu daljnogled.

»Naj pristanem na reki?« je vprašal, ko je opazil čudne zgradbe. »Veš, kaj to pomeni? Odkrila sva civilizirano bivališča pravih Kvartanov. Enega sem dobro opazila blizu čudnih spiralnih konstrukcij.«

Alena mu je iztrgala daljnogled.

»Dva — vidim, dva!« je zavpila veselo. »Poleti malo višje, zbalji se naju bodo in poskrili v piramide, ali kar že imajo tamle.«

»Naj torej pristanem na reki?« je ponovil Severson vprašanje, venomer zroč na skrivnostno naselje. »Se ne bojiš, da naju sestrelijo kot sovražno letalo?«

»Misliš?« ga je prepadeno pogledala Alena. »Sploh nisem pomislila... Trenutek, vprašam Navratila...«

Navratil je poslušal poročilo o neznanim naselju s taisto radostjo kakor Severson, toda pristanka ni svetloval.

»Ne poznate globine reke, ne poznate Kvartanov. Sama se nikar ne spuščajta tja. Sli bomo k njim, ko se vrneti. Morda odkrivala spotoma tudi velika moderna mesta...«

Puščica je spet poletela v višavo in se usmerila proti jugu, k visokemu pogorju z oblastnimi vrhovi. Alena je z drhtečo roko črtala v zemljevid prvo civilizirano naselbino Kvartanov. Potem je vzela iz aparata samodejno posnete fotografije in sanjavo ogledovala neobičajne stavbe s čudnimi spiralami.

»Veš, kaj me najbolj veseli?« je rekla čez trenutek. »To, da so naši sosedje močno podobni nam, ljudem. Tudi pod lupo so na teh posnetkih zelo majhni, vendar dobro razločim, da imajo glavo, dve roki in dve nogi kakor mi.«

NOVE knjige

Miroslav Zei:

DVOŽIVKE IN PLAZILCI

V knjižnici Priroda in ljudje je izšla založba Mladinska knjiga v Ljubljani knjigo iz življenja živali avtorja Miroslava Zei z ilustracijami Zlatka Zei DVOŽIVKE IN PLAZILCI. V uvodu pravi avtor, da so dvoživke za človeštvo brez znatnega gospodarskega pomena, da pa so doživele največ pozornosti med znanstveniki, ker pomenijo prvi korak vodnega vretenčarja na kopno in kažejo, kakšne poti so ubirale živali, ko so zapuščale vodno okolje in osvajale kopno zemljo.

Prav tako kot dvoživke so tudi plazilci majhnega gospodarskega pomena, čeprav se človek z njimi pogosto srečuje. Velikega pomena pa so izumrli plazilci za znanost, saj so to izhodne skupine, iz katerih so se razvili sesalci in ptice.

Harouin Tazieff:

OGENJ IN VODA

Raziskovalec in pisatelj Harouin Tazieff, doma iz Varšave, je živel nemirno življenje po raznih evropskih mestih, dokler se ni ves posvetil raziskovanju malo znanih kotov v svetu. Tako je raziskoval najbolj globoke jame na svetu, sodeloval pri oceanografskem križarjenju s Calypso po Rdečem morju, se drzno spuščal v delujoče vulkane in podobno. Svoja doživetja kot speleolog in vulkanolog je opisal v več knjigah. V knjigi OGENJ IN VODA, ki jo je izdala založba Mladinska knjiga v prevodu Antona Razingerja in v opremljeni Vagaje, smo dobili Tazieffov opis naravnih potapljanj v Rdečem morju, vzdolž prepadnih koralnih sten, spoznamo svet samotnih podvodnih globin in plezanje čez vrtoglavo steno delujočega vulkana, končno pa še vročo afriško puščavo.

Avtorja zanima planet, na katerem živimo, preiskuje zlasti njegove globine, svoje znanstvene izsledke in raziskovanja pa posreduje bralcem v zanimivih knjigah.

»SLOVENSKI JADRAN«

v vsako hišo

Slovenskega Primorja

Na počitnicah smo lahko tudi doma

Ni vedno mogoče, bodisi iz tega ali onega vzroka oditi z otroki na počitnice k morju, v hribe, k teti ali stricu na deželo, tja kjer visi z vej zrelo sadje prav na nos našemu petletnemu junaku. In vendar so naši, posebno šolo-obvezni otroci in mi odrasli počitnic tako potrebni — in željni!

Poglejmo, kaj bi se dalo ukreniti, da bi si kar lepo doma privoščili počitnice, posebno še zato, ker bo očka lahko izkoristil svoj dopust šele oktobra, ko bodo otroci že obiskovali šolo in ne bo mogoče z doma.

Najprej si določimo teden dni načrtnega dela, prav tako kot bi imeli odpotovati na počitnice: temeljito očistimo kuhinjo, spalnice, shrambo in vse druge prostore, snemimo, operimo in posušimo vse zavese, prtičke in izprašimo blazine, posteljnino in očistimo okna. Operimo vse perilo, zlikajmo ga in zložimo ter uredimo vse možne obleke. Če še nismo vseh zimskih oblačil očistili in spravili pred molji, je zadnji čas, da to storimo pred »dopustom«. Kajti samo če imamo vse stanovanje v redu in očiščeno, nam bo dopust teknil, drugače bomo nestrpni in sitni ter ne bomo mogli posredovati dobre volje družini, niti se same sprostiti v počitku, kar je glavni namen vsakih, torej tudi domačih počitnic. Da pri tem generalnem čiščenju pomagajo po svojih močeh tudi otroci, je menda samo po sebi razumljivo. Pred nastopom »dopusta« dokupimo v shrambo, kar ugotovimo, da nam manjka.

Ko je vse urejeno, si privoščimo »počitnice« po želji in okusu, seveda v mejah možnosti, ki nam jih nudi domače okolje. Sprehod v naravo z otroki, malo sončenja in kopanja ter malica na prostem, ali pa kotiček v senci pri branju knjige, za katero nismo nikoli imeli časa. Z najstarejšim bi morebiti enkrat zaigrale šah, da nam bo pokazal, kako je že napredoval, s hčerko bi malo pogledale garderobo njene punčke, kaj popravile, sešile, svetovale; najmlajšemu bi popravile konjička, zalepile strgano uho njegovega medvedku in mu prečitale pravljico; skupaj z malimi učenci bi rešile križanko, prebrale časopis in se pogovarjale o daljnih krajih... Ko se bodo nato otroci šli Indijance, jim bomo kar pustile, da si z vodenimi barvami naslikajo »bojne barve« — me bomo tačas pa malo posanjale.

rile ali zadremale. Ko se bo očka vrnil iz službe, se bo v naši veseli družbi počutil kot na pravih počitnicah!

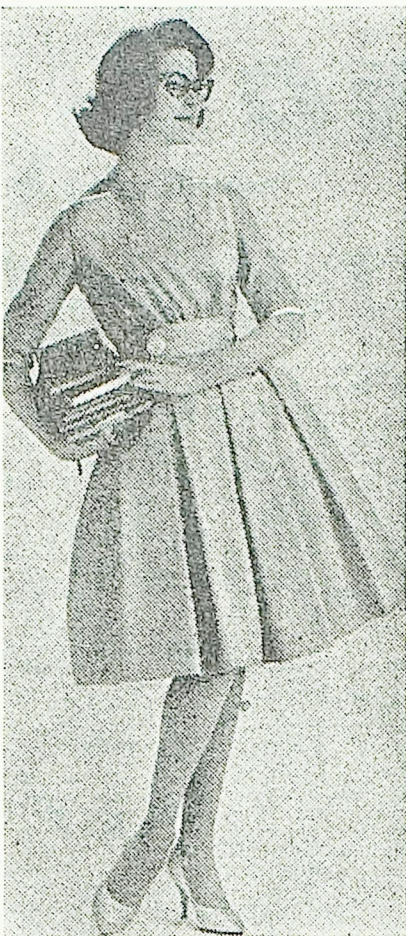
Če bomo iznajdljivi in bomo znale pritegniti v pomoč tudi otroške ročice, nam tudi kuhanje v dneh počitnic ne bo delalo velikih preglavic in nam ne bo jemalo več kot dve uri dela na dan, kajti odpadla bodo za ta čas jedila, ki zahtevajo veliko priprave in dolgo kuho. Če odštejemo topel zajtrk in toplo mleko po večerji, so vsi ostali obroki za te dni lahko izključno mrzli in večinoma iz kruha in sadja (seveda svežega in opranega). Vse drugo gospodinjsko delo pustimo — saj nas bo počakalo. Vodilna misel pri teh domačih počitnicah naj nam bo: preživeti nekaj dni v miru in spokojnosti, uživati z otroki, za katere imamo po navadi tako malo časa, res se spočiti telesno in duševno, kar ne moremo vedno trditi, da dosežemo z dragimi počitnicami ob morju v največji sezoni ali z večdnevni izleti, po katerih se vrnemo domov na smrt utrujene in z vzdihom olajšanja, ker smo vendar že spet doma. Enodnevni izlet k morju ali drugam v teh domačih počitnicah nam bo nudil dovolj užitka in... priložnost, poslati z nancem pozdrave z »letovanja«!

Gotovo se bomo na teh doma-

LETOŠNJI MARIBORSKI TEDEEN Z VSEBINO

»Človek, družina, komuna«

Tradicionalni Mariborski teden, ki ga prireajo vsako leto, je letos pod geslom »Človek, družina, komuna«. Razstava naj bi pokazala, da imamo danes vse možnosti zgraditi moderna, pametno urejena in izkoriščena stanovanja, uslužnostne delavnice in dobro trgovsko mrežo, skratka vse tisto, kar človeku lajša in lepša življenje. Gospodinjje se posebno ustavljajo na razstavnem prostoru, kjer so pokazali izredno cenena enosobna stanovanja, ki jih

Obleka s širokim krilom, primerena za mlajša dekleta

čih počitnicah temeljito odpočile in se vrstile k delu z novimi močmi in dobro voljo.

Ž. J.

NOVOSTI ZA NAŠE GOSPODINJE

Vedno več konzervirane hrane

Prehrambena industrija »Kalko« v Varaždinu se je letos popolnoma rekonstruirala in modernizirala. Poseben razmah je dosegel oddelek za proizvodnjo konzervirane hrane. V njem so letos predelali že velike količine sadja in zelenjave ter poslali izdelke na tržišče. Med drugim so konservirali 150 ton graha, v velikih količinah pa še stročnice, kumarice in papriko. Proizvodnja kompota je tudi dokaj večja kot je bila lansko leto. Na trg so že poslali 40.000 kg češnjevega in 10 tisoč višnjevega ter 25.000 mareličnega kompota. V kratkem pa nameravajo delati še kompot iz breskev, na jesen pa še iz hrušk, sliv in dinj.

Razen tega pa ima tovarna posebne naprave za proizvodnjo koncentriranih sadnih sokov. Letos so prvič izdelali 15.000 litrov koncentriranega soka iz višenj,

kmalu pa bodo začeli z izdelovanjem hruškovega sadnega koncentrata ter koncentrata iz kutin, breskev in sliv. Izdelali naj bi tudi 150.000 litrov koncentriranega jabolčnega soka, ki ga bodo prodajali pod imenom »Kalko«.

Novost v tej varaždinski tovarni bo še proizvodnja krompirjeve moke in posušene povrtnine. Obetajo, da bomo v jeseni prvič dobili na tržišču mladi krompir v suhih kosmičih in moki, kot polgotovi hrani. Istočasno pa montirajo še sušilnico za povrtnino, ki naj bi dala v jeseni velike količine suhega zelja, redkvice, zelene, čebule, ohrovtja, česna in drugih povrtnin, ki jih bo v takem stanju mnogo enostavneje prevažati in vskladiščiti.

Če se bodo ti obeti izpolnili, bo tudi v kuhinje naših gospodinj prodrlo precej več konzervirane hrane kot doslej.

LE SE MALO ČASA BO POLETJE. IZKORISTIMO SE TE ŠTETE DNEVE ZA SONČENJE, KOPANJE IN IZLETE V NARAVO, SICER NAM BO ŽAL, KO BO TU JESEN Z DEŽEVNIMI IN HLADNIMI DNEVI IN DOLGIMI NOČMI

Kar smo že napisali za komplete iz krila in jopice, velja tudi za tale model. Če imamo ob poletni obleki še bolero iz istega blaga, nam to precej podaljša življenjsko dobo obleke, to je tja v prve mrzlejšje dni

kaj bi kuhala?

MARELIČNI KOLAČ

2 rumenjaka, 9 dkg margarine, 4 žlice mleka, 8 dkg sladkorja, limonina lupinica, 25 dkg moke, za nožovo konico pecilnega praška; marelje.

Iz sestavin zgetemo na hladnem testo. Dve tretjini testa razvaljamo v obliki pekača in ga položimo vanj. Obložimo ga s polovicami marelj, rez naj bo na testu. Iz zadnje tretjine testa naredimo dolg in enakomeren svalj in ga položimo po mareljah oz. testu v obliki mreže. Sladice spečemo v srednji vroči pečici. Kot nadev vzamemo lahko drugo sadje ali pa marmelado.

RIBEZOVE REZINE

25 dkg moke, 15 dkg margarine, 2 rumenjaka, 8 dkg sladkorja, desetinka l vode, 2 beljaka, 7 dkg sladkorja.

Iz margarine, moke, rumenjakov, sladkorja in sesekljane limonine lupinice ugnemo s mrzlimi rokami na deski testo, ki naj počiva na hladnem pol ure. Nato ga zvaljamo za nožev rob na debelo in spečemo v namazanem pekaču.

Medtem zavremo vodo s sladkorjem in prekuhamo v njej ribez. Ko začne pokati, ga pobere mo s penovko na krožnik, sok pa še kuhamo tako dolgo, da kaplja, katero kanemo na krožnik, obdržimo obliko (sok je žiljal). Ohlajen žele denemo na pečeno testo, po vrhu potresemo ribez, nato pa enakomerno namažemo sneg, kateremu smo dodali sladkor. Pečemo postavimo še za nekaj minut v pečico, da rahlo porumeni.

JABOLČNI CMOKI

Četrť mleka, 1 jajce, 50–60 dkg moke, 1 kg olupljenih in na kocke zrezanih jabolč; 3 dkg masla, 5 dkg drobtin, sladkor za posipanje.

Iz moke, mleka in jajca umešamo gladko testo in umešamo vanj pripravljena jabolka. Iz zmesi naredimo bolj drobne cmoke in jih skuhamo v slani vodi. Dobro ocedjene zabelimo s prepraženimi drobtinami in jih potresemo s sladkorjem.

bodo letos gradili v Mariboru. Stanovanje je seveda primerno le za maloštevilne družine in je brez kopalnice.

Na razstavišču si ljudje ogledujejo tudi pralnico, kakršna naj bi bila v stanovanjskem bloku. Pralnica ima pralni stroj, ki opere 6 kg suhega perila, 80 litrski bojler, ožemalnik in druge pripomočke. Oprema stane 550.000 dinarjev.

V posebnem prostoru razstavlja Zavod za napredek gospodinjstva iz Maribora sodobno kuhinjo. Še posebej so uredili učilnice za gospodinjski pouk na obvezni šoli, ki lahko služi tudi za izobraževanje odraslih.

Transportiranje kuhane hrane

Pri prevažanju hrane iz centralne kuhinje v posamezne delilne centre je treba gledati, da se vrednost hrane čimmanj spremeni, kar se pri slabo izpeljanem transportiranju rado zgodi. Hrana ima, kot je že povedano, svojo največjo vrednost, ko je kuhana. Dalj ko stoji, manj je vredna.

Zelo važno pri takem načinu razdeljevanja je, da jedi napolnimo v termos posode čim hitreje in čimbolj vroče. Če delo dobro organiziramo in če se osebe zaveda, da vsaka minuta zmanjšuje vrednost hrane, moremo doseči zadovoljivo kakovost. Nazadnje napolnimo posodo s tako hrano, ki je za prevoz oziroma čakanje najbolj občutljivejša (krompir, zelenjava).

Nizka temperatura (ca. 45 stopinj Celzija) ne vpliva neugodno le na vitamin C, temveč je tudi zelo ugodna za nagel razvoj bakterij, ki jedi razkrajajo in jih napravljajo neokusne, neužitne, nekatere so tudi zdravju škodljive.

Čeprav so transportno posodo dolžne pometi razdelilnice same, jih je priporočljivo pred napolnitvijo poplakniti z vrelo vodo, ki jih razkuži, obenem pa tudi pogreje, da se jed počasneje ohlaja. Skrajna snaga pri teh posodah je pa osnovna zahteva, ako

hočemo, da bo ostala v njih hrana zdrava in se ne bo kisala. Polne posode je treba takoj zapreti. Toplih in hladnih jedi ne mešajmo v istem termosu, ker hladne znižujejo temperaturo. Transport naj bo kar se da hiter, prav tako razdeljevanje. V razdelilnici naj ne stojijo posode na tleh in še odprte, temveč je treba zanje urediti razdeljevalne pulte. Posode zaradi boljšega pregleda označimo z napisali ali številkami, da ni iskanja in gre razdeljevanje naglo od rok.

Posebno občutljiva sta za transport, kakor smo že omenili, zelenjava in krompir. Zato bi bilo s prehrambenega stališča priporočljivo urediti v razdelilnici minimalne kuhalne naprave, da se lahko tam skuha vsaj krompir (skupina kotličev). Na vsak način je nujno, da listnate solate ne zabelimo že v centralni kuhinji, temveč damo omako posebej in solato zabelimo šele tik pred razdeljevanjem.

Nekatere jedi obogatimo nazadnje, ko so že kuhane, s sesekljanim peteršiljem, drobnjakom ali drugimi zelišči. Če pa je ta dodatek v vroči jedi dalj časa, izgubi svojo vitaminsko vrednost. Zato bo bolje, da te zelene dodatke dodamo jedem tik pred razdeljevanjem in jih transportiramo v zaprtih posodah ali pa

celo na mestu razdeljevanja sesekljamo. Isto velja za riban sir, ki ga dodamo jedem šele pri razdelitvi na krožnike.

Kot ima razvažanje hrane svojo dobro stran, tako ima tudi pomanjkljivosti. Krompir na primer, ki stoji več ur v zaprtih posodah, postane steklen, izgubi na okusu in biološki vrednosti. Prav tako postane v termosih zelenjava plehka in se rada začne kisati. Isto velja za juhe in enolončnice.

Ocvrte ali pečene ribe v večjih količinah niso primerne za transport, ker se kožica zmečka. Če pa jih le pripravimo, tedaj jih je treba naložiti v več tanjših plasti, da se ne zmečkajo zaradi lastne teže in tresenja med prevozom. Kuhane ribe ne smejo biti popolnoma kuhane, ker se malo zmečkajo še v termos posodah.

Mrzle jedi damo v termose dobro ohlajene, da dobi gost tudi mrzle na mizo. Dobro se obnesejo za prevažanje razne vrste mesa — posebno pripravljene v omaki.

Na splošno velja, naj ne bodo jedi v termos posodah dalj kot eno uro. Dalj kot jih hranimo, bolj pada njihova vrednost, jedi dobe okus po postanem.

(Po »Sodobnem gospodinjstvu«)

Model poletne obleke, ki se zapenja po vsej dolžini. Primerna je zlasti za kopanje

LEP USPEH LETOŠNJIH III. POLETNIH PRIMORSKIH PRIREDITEV

Na vrelcu prvotne folklore

Reška opera HNK »Ivan Zajc« je v zadnjih letih močno dvignila svojo umetniško raven; izboljšala je solistični kader, povečala orkester in baletni zbor ter se na ta način postavila v isto vrsto z eminentnimi opernimi hišami v Jugoslaviji. To je dokazalo tudi gostovanje v Kopru, kjer je v okviru »Primorskih prireditev« reško gledališče »Ivan Zajc« izvedlo Gotovčovo opero »Ero z onega sveta« ter Papanadopulov balet »Žetev«.

Jakov Gotovac: ERO Z ONEGA SVETA

»Ero z onega sveta« Jakova Gotovca je bila brez dvoma izvrstna predstava. Sveže, duhovito in iskreno delo skladatelja Gotovca in libretista Milana Begovića sicer samo po sebi jamči za uspeh, saj pričara gledalcu košček pristnega, nepokvarjenega dalmatinskega sveta in to s sredstvi, ki prikazujejo vse značilnosti pokrajine in ljudi: z jedrnatim, odrezanim in na prispodobah bogatim jezikom ter z glasbo, osnovano na pestri ljudski melodiki, ki jo je skladateljeva ustvarjalna moč še pople-

menitila in ji dala trajnejšo vrednost. Očitno sta se pri tem delu srečno našla dva izredna umetnika, ki sta neposredno združila besedno in glasbeno umetnost v stvaritev, ki ne bo tako kmalu zatonila v pozabo.

Izvedba reške opere je bila pripravljena skrbno in temeljito, kar je bilo videti po homogenosti in vlitosti tako solistov in zbora, kakor tudi orkestra. Kljub raztegnjenosti odra in pred njim nameščenega orkestra ni prišlo do večjih nesoglasij, število manjših spodrsiljav pa je bilo tako majhno, da ne bi motilo poslušalca niti v zaprtem prostoru.

Solistični ansambel je bil izbran dokaj srečno: oba para nosilcev glavnih vlog sta ustvarila

prijeten kontrast. V naslovni vlogi je kot gost nastopil tenorist Josip Šutej, ki ga poznamo še iz lanskoletne predstave Smetanove »Prodane neveste«, kjer pa je po vsej verjetnosti vskočil, tako da si poslušalec ni mogel ustvariti pravega vtisa o njegovih glasovnih in igralskih kvalitetah. Toliko bolj so te kvalitete prišle do izraza v »Eru«, kjer je Šutej dokazal, da je dorasel še tako razgibani in naporni vlogi.

Zorka Wolf (Djula) se je predstavila z lepim, čeprav ne obsežnim sopranom, kar pa je nadomestila z odlično tehniko. Lep glasovni material in smiselno igro je pokazala tudi altistka Nada Auer (Doma); basist Franjo Godec (Marko) in baritonist Milan Pihler (Sima) sta presegla tako glasovno kot igralsko.

Režija Dinka Svobode je bila decentna in logična, sicer pa ni presegla običajnih vzorcev. Dirigent Vladimir Benič je vodil predstavo zanesljivo in natančno in na ta način zajamčil uprizoritvi popoln uspeh.

VLADIMIR LOVEC

Boris Papanadopulo: ŽETEV

Druga uprizoritev, ki nam jo je predstavil reški gledališki ansambel pri svojem prvem gostovanju v Kopru, je bil celovečerni balet hrvatskega skladatelja in direktorja reške opere hiše Borisa Papanadopula. Glasbo je napisal skladatelj po libretu Nine Kirsanove, koreograf in režiser predstave pa je Maks Kirbos. Dirigent je bil avtor.

Izvajalci baleta »Žetev«, tako zbor kot solisti (Joža Komljenović, Vera Blažić, Vera Vasiljević, Krsta Kuzmanovski, Tamara Jovanović, Mustafa Zubić in drugi) so se izkazali kot ritmično zanesljivi plesalci, ki absolutno obvladajo prostor in plesno tehniko. Posebno efektni so bili množični nastopi, kot so žetveni obred in ljudsko rajanje. Z baletnim zborom so sodelovali še člani folklorne skupine RKUD »Torpedo« z Reke, ki so izvedli tudi pevski part, s katerim je skladatelj obarval prvo in tretje dejanje.

O glasbi, ki je osnova takemu baletnemu delu, sodi naš glasbeni recenzent takole: »Glasba Borisa Papanadopula je vsekakor izvirna, čeprav se mestoma naslanja na ljudsko motiviko. Za razliko od Jakova Gotovca, ki smo ga imeli priložnost slišati prejšnji dan, lahko ugotovimo, da Papanadopulo ne izrablja več h ljudskih motivov, temveč se skuša samo približati duhu in izrazu narodne pesmi. V glavnem pa se drži skladatelj svojega lastnega, zmeroma modernega sloga, ki mestoma celo zaide v romantično sentimentalnost — seveda, če to zahteva vsebina. V celoti pa je to baletno delo polno bogate in sveže invencije, ki je prišla zlasti do izraza v sijajno grajenem uvodu v I. dejanju ter v prekrasnem

FILMSKI GOSTJE IZ PULJA V NAŠIH KRAJIH

V nedeljo, 2. avgusta, sta dva velika avtobusa pripeljala v Piran okrog 110 vidnejših udeležencev puljskega filmskega festivala, predvsem večje število domačih in inozemskih producentov, režiserjev in distributerjev. Odzvali so se vabilu podjetja »Film-servis« iz Ljubljane, da vidijo možnosti snemanja v novih atelejih in Piranu ter okolici.

V odsotnosti predsednika občine je prisotne pozdravil tajnik OBLO Piran, tov. Jože Piki, ki je med drugim izrazil željo, da bi se vsi filmski gostje v Piranu dobro počutili in da bi jim bili tako študiji kot mesto z okolico všeč. Izrazil je prepričanje, da bo ta obisk privedel do koristnih razgovorov in da se bodo filmski delavci v bodoče radi posluževali p'ranskih atelejev »Film-servis« za izdelavo filmov.

Gostje so si po ogledu atelejev ogledali še glavne zunanje značilnosti Pirana, po kosilu pa so se preko Portoroža, Belega križa in Strunjana odpeljali v Koper. Tam so si ogledali glavni trg, nato pa na povabilo »Vina-Kopera« obiskali še vinsko klet v Škocjanu. Razpoloženje se je stopnjevalo tako, da je padlo več pripomb, da »je Piran pomagal Pulju, da bo festival ostal udeležencem v zelo lepem spominu.« Naj v tej zvezi omenim pritožbe vseh gostov iz Pulja, da gostinstvo, posebno preskrba v mestu Arene močno šepa.

JULI

Prvi gost ta mesec letošnjih Primorskih prireditev je bilo Hrvatsko narodno kazališče »Ivan Zajc« z Reke. Uprizorili so komično opero Jakova Gotovca »Ero z onega sveta« (1. avgusta v Piranu, 3. avgusta v Kopru in 9. avgusta bo v Postojni) ter balet Borisa Papanadopula »Žetev« (4. avgusta v Kopru). — Na sliki prizor iz baleta »Žetev«.

S SEJE SVETA ZA KULTURO IN PROSVETO

Koprška Baletna šola bo imela »podružnico« še v Izoli

Glavna točka razprave na zadnji seji Okrajnega sveta za kulturo in prosveto je bila problematika koprške Baletne šole.

Kot vemo, deluje ta šola v Kopru zelo uspešno že enajst let in je posebno zadnje čase pokazala zelo lepe uspehe. V tem času je pripravila šola kar 31 krajših ali celovečernih baletov, kar presega šolski okvir in se lahko meri s poklicnimi baletnimi ansambli.

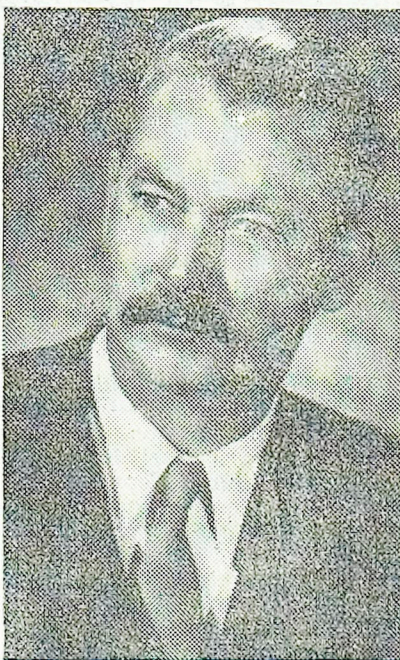
Za bodočo sezono ima šolsko vodstvo v načrtu sodelovanje gojencev šole na raznih akademijah in proslavah, štiri celovečerne baletne prireditve ter številna gostovanja. Če jim bodo to omogočila finančna sredstva, bodo obiskali naša občinska središča, številne manjše kraje Slovenske-

ga Primorja in Istre, kakor tudi večja mesta, kot sta Trst in Ljubljana. Po koprskem okraju je v načrtu 17 gostovanj in to z deli, kjer ne sodeluje več kot 20 gojencev.

Člani sveta so priporočili vodstvu Baletne šole, naj bi v prihodnjem šolskem letu sprejelo čim več gojencev s koprškega učiteljskega, da bi lahko pozneje v svojem poklicnem delu, zlasti pa kot množični kulturno-prosvetni delavci elemente pridobljenega znanja prenašali naprej. Razen tega pa naj bi se pri DPD Svobodi v Izoli osnovala podružnica te šole, ki bi sprejela 20 gojencev. V Izoli namreč že zdavnaj goje to željo, ki se jim bo letos uresničila s pomočjo in razumevanjem Okrajnega sveta Svobod in Okrajnega sveta za kulturo in prosveto.

IZ NOVINARSKÉ BELEŽNICE — RAZGOVOR Z GLASBENIKOM RADOM SIMONITJEM

Bomo dobili ribiško himno?

Pištih trideset minut sva imela na razpolago za razgovor, ko je gostoval pri nas ljubljanska Opera. Zaradi slabega vremena so namreč odpovedali predstavo in vse je bilo pripravljeno za odhod. Zato sem hitela: — Tovariš Simoniti, rada bi vedela, koliko je resnice na govorcih, da pišete ribiško himno?

— Vse ali pa nič! To bomo še videli. Res je samo to, da izide (jeseni pri republiški Zvezi Svobod in prosvetnih društev v Ljubljani »Pesmarica« kjer bo objavljenih okrog 20 glasbenih pesmi z morjskimi motivi.

— Povrniva se k Vaši himni! — Naj začnem kar na začetku. Pred časom je dal direktor podjetja »Riba« v Izoli, Andrej Komljanec, pobudo našim pesnikom, naj bi pisali ribiške pesmi. Odzvala sta se predvsem Seliškar in Zlohec. Prav v našem Slovenskem Jadranu sem prvič zasledil Seliškarjevo pesem, ki ste jo objavili kot »ribiško himno«. Zelo me je zamikala, pa sem jo uglasbil. Zdaj bo izšla v zbirki, ki sem jo omenil, je pa, veste, še vprašanje, če se bo ljudem tako priljubila, da bo resnično postala ljudska himna. Ljudska pesem postane tista, ki »prima«, kot temu pravimo. In to je težko prerokovati.

— Kakšne pesmi pa bodo še v pesmarici? — Pri sestavi sodelujejo naš vidni vokalni skladatelji. Izbrali smo tekste pesmi, ki imajo mediteranski kolorit, pa se vendarle malo razlikujejo od dalmatinskih, ker je pri nas vendarle drug utrip življenja. Našli smo tudi nekaj tekstov, ki so se ohranili iz časa borbe. Ti so nam še posebno dragoceni, preprosti so in prepričljivi. Skladatelji smo se trudili, da bi napisali pesmi v poljudnem tonu, imajo zelo preprosto zapisano melodijo za glas, harmoniko in kitaro. Zavedali smo se, da je ob morju doma melodična pesem.

— Menite, da bodo postale to naše popevke? — Priznam, da je to moja tiha želja. Rad bi da bi jih pozneje še harmonizirali za moške zборе, za godbe in manjše zabavne orkestre ter ansamble, da bi čimbolj prišle med ljudi. Prepričan sem, da bi s tem odgovorili tudi trenutnim potrebam na terenu, kjer si ljudje zelo želijo zabavnih in domače zvonečih pesmi. Najbolj pa si želijo, da bi si te pesmi pri delu in za razvedrilo peli naši ribiči. Na nje smo mislili v prvi vrsti. Pri tem nam bo lahko zelo pomagal radio, ki naj bi uvrstil v svoj program vsako tako dobro izvedbo. Morda bomo potem nekoč lahko govorili tudi o himni...

— Pa bo ta »Pesmarica« res izšla že jeseni? — Upajmo, predvideno je za konec septembra... Avtobus je bil že narejen in treba je bilo odrediti. Ko sem že zaprla beležnico, je tovarš Simoniti pomahal: — Morda se srečamo na prireditvi v Izoli, kjer bomo izvajali ob koncu leta nekaj teh ribiških in morskih pesmi! — Srečno!

Z. L.

NOVE knjige

L. WOOLF: VAS V DŽUNGLI

Koprška založba Lipa je izdala v prevodu Nade Kraigherjeve in v opremi Janeza Pirnata preprosto in pretresljivo napisano knjigo VAS V DŽUNGLI. V njej spoznamo verno sliko primitivnih ljudi na Cejlonu, njihovo mučno življenje, globoko v notranjosti džungle in trdo borbo za boren obrok hrane. Knjigo je napisal Anglež Leonard Woolf, ki je služboval v tistih krajih kot sodnik in je imel torej dovolj priložnosti, da je od blizu spoznal življenjske razmere in človeške odnose na Cejlonu. In opisal jih je bolj zvesto, kot kak angleško vzgojen domačin, ki je delal koncesije tujemu okusu.

V cejlonski džungli se preživljajo ljudje z obdelovanjem izkrcenih njiv, kjer gojijo proti suši odporne pridelke. To je življenje v primitivnih razmerah, trda borba z neusmiljeno naravo, mrčnjaštvom, nevednostjo, in tudi z izkoriščanjem. Pridelek na njivah je v teh krajih kaj boren in zato se preživljajo ljudje tudi z lovom. Za lov pa je treba dovoljenje oblasti in to stane denar, ki ga ljudje zopet nimajo. To seveda rodi celo verigo: divji lov, kazni, podkupovanje in podobno.

Razmere na Cejlonu nam prikazuje Woolf brez vsakega olepšavanja, vendar se s problemi, na katere naleti, ne ukvarja več, kot da jih realistično reproducira. Ne išče vzrokov tej veliki revščini, nevednosti, boleznim in surovim razmeram ter borbi za goli obstanek. Vse početje teh revnih ljudi sodi z malce vzvišenega mesta sodnika-uradnika in ne išče korenin vsega zla, ki so v izkoriščanju in nečloveških odnosih.

KNJIGA O JUGOSLAVIJI

Neko tokijsko založniško podjetje, ki izdaja predvsem znanstvena dela, šolske knjige in podobne publikacije, je pred kratkim izdalo knjigo pisem otrok iz najrazličnejših držav. Med temi so tudi pisma jugoslovanskih otrok, naslovljena otrokom v najrazličnejših državah. Namen knjige je pomoč organizaciji »Skupina dečkov in deklic za mir v svetu«. To združuje spoznava in zbližuje otroke vsega sveta. V knjigi je objavljenih več fotografij jugoslovanskih mest in pokrajin.

FILMSKI FESTIVAL V MOSKVI

Letos so prvič priredili v Moskvi filmski festival z mednarodno udeležbo. Jugoslavija bo pokazala na tem festivalu film »Skozi vejeve nebo« in dva kratkometražna filma (Trije spomeniki in Ljudje na obali). Jugoslovanska filmska delegacija, v kateri je direktor podjetja UPUS Pavle Curović, igralca Nada Skrinjar in režiser Stole Janković, je že odpotovala v Moskvo.

SLOVENSKE DRAMSKÉ SKUPINE NA HVARU

Te dni je na Hvaru festival amaterskih gledališč, ki bo zaključen 30. avgusta. Program sestavljajo sodobna dramska dela, izvajajo pa jih najboljše amaterske skupine iz vse države. Iz Slovenije sta se udeležili festivala DPD Trbovlje-Center (Vojak Tanaka) in DPD Svoboda Mežica (Dundo Maroje). To sta obe amaterski gledališki skupini, ki sta pokazali v Velenju lep uspeh in napredek.

FESTIVAL AMATERSKE GLASBENE DEJAVNOSTI V SKOPJU

Konec julija se je začel v Skopju festival glasbene dejavnosti, v okviru proslav 15-letnice LR Makedonije. Na festivalu nastopa 9 pevskih zborov in 13 orkestrrov, ki so jih izbrali kot najboljše na številnih okrajnih in občinskih tekmovanjih in revljah.

SE ENO SREČANJE PESNIKOV

Po festivalu jugoslovanske poezije na avtocesti napovedujejo za letošnji jesen podoben festival v počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ in SKOJ v Stražilovu, mestecu blizu Novega Sada. Razen običajnih literarnih večerov bodo na sporedu tudi razgovori o ustvarjalnih in drugih problemih. Festival bo predvidoma trajal od 20. do 24. septembra in je povabljenih 65 pesnikov, med njimi 7 Slovencev.

ZANIMANJE ZA BEOGRAJSKI SEJEM KNJIG

Letošnji Jugoslovanski knjižni sejem bo v Beogradu od 30. oktobra do 4. novembra. Doslej se je prijavilo 72 razstavljavcev iz naše države ter gostje iz ZDA, Zahodne Nemčije, Anglije, Francije, Poljske, Svice, CSR, Madžarske in Vzhodne Nemčije. V okviru letošnjega sejma bo tudi razstava jugoslovanskega tiska in publikacij, ki so izšle ob 40-letnici ZKJ.

FESTIVAL ZABAVNE GLASBE V OPATIJI

Od 10. do 12. septembra bo v Opatiji letni festival zabavne glasbe. Posebna žirija jugoslovanske televizije je med 601 prispelem delom izbrala 10 skladb. Festival bo v veliki dvorani hotela Kvarner in bodo na njem poleg že znanih pevcev nastopili tudi novi talenti.

Križanka

Vodoravno: 1. največji nemški idealistični filozof (Immanuel), 5. nedoločni zaimsek, 9. ribja specialiteta, 11. gora v Grčiji, po vevrovanju starih Grkov sedež boga Apolona in muz, 13. domača žival, 14. grški bog vetrov, 16. železova ruda, 18. pritok Zahodne Morave, 19. sadni škodljivec, 21. mejna reka med Poljsko in Nemčijo, 22. naslov tatarskih vladarjev, 23. zemljiško zakupniško razmerje, 25. poudarek, 26. čebelji samec, 27. opravilo, posel, 28. žensko ime, 30. ljudomrznež, zapečkar, 33. plemiški ščit, 36. angleška filmska družba, 38. lovec na rake, 39. popravljač ur, 40. razpadajoča, pokvarjena, 42. nevarna bolezen, 43. tatvina, 44. črnogorski pesnik (»Gorski vijenac«), 46. cenik, 48. gorata pokrajina v Indokini, 49. zimsko prevozno sredstvo.

Navpično: 1. samostojna slovenska kneževina v VII. in VIII. stoletju, 2. Ober, 3. zgodovinsko mesto v severni Dalmaciji, 4. kazalni zaimsek, 5. kratica države Virginije v ZDA, 6. orodje žanjic, 7. staro ime pritoka Tibere, ki tvori pri Tivoliju znane slapove (sedaj Aniene), 8. priprave za merjenje srčnih utripov, 9. država v Srednji Ameriki, največji otok med Antilji, 10. najboljši španski nogometni klub, 11. narčrt, 12. tržaški slikar, umirjen postimpresionist živahne, žareče palete (Albert), 13. barva igralnih kart, 15. testament, 17. ljubitelj tuje lastnine, 19. hrvaški okraj, 20. moderna orientacijska naprava, 23. del celote, 24. kositer, 28. fizikalna enota za delo, 29. slavni nemški pisatelj, ki se je za časa Hitlerjeve vlade preselil v Ameriko (»Buddenbrookovi«), 31. vojaški pohod, korakanje, 32. del delovanja eksplozijskega motorja, 34. brezpravni turški podložniki, 35. mesto v Piemontu, južno od Torina, 37. sladkovodna riba, 39. seč, 41. turški plemič, 43. ožina na Malaki, 45. znamka italijanskih težkih avtomobilov, 47. igralna karta.

REŠITEV ZADNJE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. panslavizem, 11. solata, 12. Alkman, 14. meri-

Avtoturistično podjetje »SLAVNIK« Koper obvešča javnost, da je uvedlo s 1. avgustom 1959 začasno avtobusno progo PRIDVOR — KOPER — MAREZIGE — PRIDVOR. Navedena proga obratuje samo ob delavnikih po sledečem voznom redu:

Odhod	21.30	km	PRIDVOR
Prihod	21.50		
Odhod	22.10	10	KOPER
	22.15	11	TOMOS
	22.50	21	MAREZIGE
Prihod	23.00	25	PRIDVOR

Potniki, poslužujte se ugodnih nočnih zvez!

PREKLIC

Preključim žaljive besede, izrečene zoper Jožeta Stavanja, Pivka, Pod Primožem 34, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Jakob Dekleva,
Pivka, Pod Primožem 32

OBRAT ZPZ »MLEKO-KOPER« DEKANI sprejme v zaposlitev

FINANČNEGA KNJIGOVODJO ali samostojno administrativno moč

Nastop službe takoj ali po dogovoru. — Plača po tarifnem pravilniku. — S stanovanjem ne razpolagamo. — Pismene ponudbe pošljite do 20. avgusta 1959.

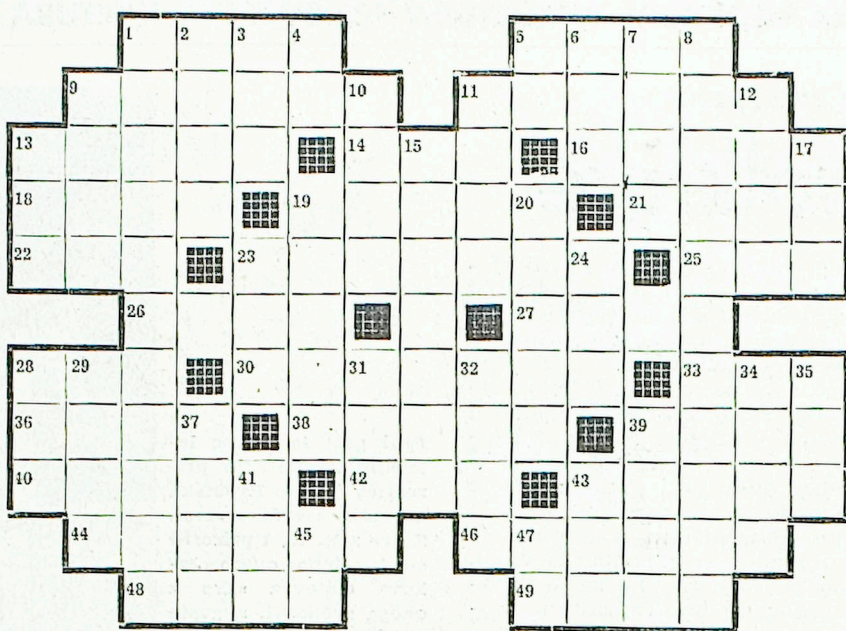
»TOS« LJUBLJANA — OBRAT HRPELJE

razpisuje

prosta mesta za učence, in sicer za poklice:

STEKLARJA in
STEKLOBRUSAČA

Sprejeti učenci bodo obiskovali Industrijsko steklarsko šolo. Prednost imajo tisti, ki stanujejo v bližnji okolici steklarne v Hrpeljah. — Pogoji: dovršena osemletna ali njej sorodna šola. — Ponudbe sprejema obrat STEKLARNA HRPELJE do vključno 20. avgusta 1959.

no, 15. dno, 16. Iran, 18. aloja, 19. še, 20. priba, 21. deka, 22. Palada, 25. ars, 26. E(dvard) K(ardelj), 27. galenit, 28. el, 29. ica, 31. ovadim, 32. loža, 34. Rinka, 36. do, 37. David, 38. ajda, 39. oda, 41. Racine, 42. arnika, 44. satira, 45. etnografija.

Navpično: 8. Z(veza K(omunistov)).

Obvestila

Kmetijske zadruge na območju občin Postojne in Ilirske Bistrice Okraj Koper imajo zadrugne in medzadrugne dogone za klavno živino v naslednjih dneh v mesecu:

OBCINA POSTOJNA:

- KZ Bukovje vsakega 4. v mesecu;
- KZ Hruševje vsakega 20. v mesecu;
- KZ Košana vsakega 22. v mesecu;
- KZ Pivka vsakega 10. v mesecu;
- KZ Prestranek vsakega 18. v mesecu;
- KZ Postojna vsakega 1. v mesecu;
- KZ Planina vsakega 28. v mesecu.

OBCINA ILIRSKA BISTRICA:

- KZ Ilirska Bistrica, Prem in Jelšane vsakega 1. in 16. v mesecu;
- Zadrugni dogoni se opravljajo v neposredni bližini vsake kmetijske zadrugne, kjer je tudi mostna tehnična.

Višja šola za telesno vzgojo v Ljubljani opozarja na razpis za sprejem slušateljev v I. letnik v šolskem letu 1959/60, ki je bil objavljen v »DELU«, dne 24. VII. 1959. Poleg slušateljev z dokončano srednješolsko izobrazbo imajo pravico vpisa telesno-vzgojni delavci z vsaj štiriletno prakso v strokovnem delu.

Zaradi inventure in čiščenja prostorov bo LJUDSKA KNJIŽNICA v Kopru zaprta od 12. avgusta 1959 do ponovne objave.

Z izposojevanjem knjig prenehamo že 6. avgusta. Cenjene stranke naprošamo, da do navedenega roka 12. avgusta vrnejo vso izposojene knjige.

Primorske PRIREDITVE

POSTOJNA: 9. avgusta Gotovac: ERO Z ONEGA SVETA — Narodno kazališče »Ivan Zajc« z Reke.

Mali oglasi

PRODAM HIŠO v dobrem stanju, vseljivo takoj, ima električno napeljavo ter vodo v bližini. Po želji kupca je napredaj 7000 m² vrta ter mali vinograd. Hiša stoji v okolici Lucije pri Portorožu.

NAJDI TELJA SVILENE JOPICE pred tovarno mila v Piranu v nedeljo dne 19. junija 1959 prosim, da jo vrne proti nagradi na naslov: Černe, Piran, Fornace 10.

IŠČEM MESTO STROJEPIŠKE, ali grem kot administrativna moč v podjetje ob morju. Peterca Ana, Dobrunje 32 pri Ljubljani.

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, CIKLOMOTORJI od 44.000.— dalje ter VESPE in MOTORJE, nove ter rabljene, Vam nudi trdka MARCON, TRST, Ulica Pietà 3 in nova trgovina na Trgu ospedale 6. Pošiljamo darilne pakete za Jugoslavije.

SLOVENSKI JADRAN

v vsako hišo
Slovenskega Primorja

Barba Vane pravi...

Najprej po nekaj »starejših« zadevah. Prejel sem na primer naslednje pismo iz Portoroža:

»Dragi Vane!

Sporočiti Ti moram, da smo imeli v »Vesni« plesni turnir za pokal Jugoslavije 1959. Nastopilo je šest najboljših parov iz vse države, med njimi tudi trije pari, ki zastopajo Jugoslavijo na podobnih mednarodnih turnirjih v tujini. Vstopnice za prireditve so bile po 200 din, gledalcev pa se je nabralo nad 900 — med njimi veliko tujih turistov. Po končani prireditvi prireditelj hotel Palace ni imel toliko uvidenosti in takta, da bi plesalke nagradil s šopki iz cvetličarne, marveč je na hitrico nabral v svojem parku na pol odcvele cinije in jih kar tako — brez papirja — izročil plesalkam. Kar tako, kakor jih tu nosijo za pogrebom in jih nato vržejo v grob.

Opazovala sem izraze plesalk, ki so jim delili tisto »ščavje«. Razočarane so »šopke« kmalu nato zmetale v — koš.

Prosim Te, požgečkaj malo to zadevo, da se prihodnjič nauče nekaj takta, ker je taka skopost že višek netakta in indolence do ljudi, saj bi se pri takem dobičku pač ne poznal izdatek nekaj sto dinarjev. Oprost mi, da Te s tem nadlegujem, toda želela bi, da vtakneš v svoj kotic, zakaj še danes sem jezna, če se spomnim na to zadevo!

Vidite — tako! Jaz sicer ne vem, kako je to bilo, kar me ni bilo zraven, če je vse to res, bodo pa že prizadeti povedali. Tudi ne

Pismo uredništvu

Upravičene kritike

Letošnji obisk domačih in posebnost tujih turistov ob našem morju — zlasti v Portorožu in Ankaranu, presega znatno tistega v lanskem sezoni. Napak pa bi bilo, če bi iz tega sklepali, da nam niso potrebne nobene izboljšave. Nekaj kritik tujih turistov je »Slovenski Jadran« že objavil — vendar še ne vseh. A kakor pri že objavljenih, gre tudi pri večini ostalih za upravičena, ki bi jih lahko rešili brez težav, včasih le s potezo peresa.

Eno takih vprašanj, katerega se tuji turisti vedno znova dotikajo, je prodaja sadja. Nikakor in nikakor ne morejo razumeti, da morajo kupovati po enaki ceni zrelo in nezrelo, dobro in slabo sadje. Povsod drugod, so mi dejali, je na razpolago strogo sortirano sadje iste vrste, kakor so na primer marelice, breskve, hruške itd., zato pa seveda po različnih, nižjih in višjih cenah. Mimo tega velja kritika tudi še posebej nezrelemu sadju, neprimernemu za takojšnjo uporabo. Rezultat tega je, da ga prodamo manj kakor bi ga mogli.

Podobno kritiko izrekajo na račun odprtega vina. Skoraj povsod prodajamo le »belo« in »črno«, in sicer po enaki ceni najboljši in najslabši, često zraven še ciknenje. Turisti tega nikakor ne morejo razumeti, zlasti še, ker so večinoma dobro poučeni, da pridelujemo v Jugoslaviji dosti različnih vrst kvalitetnih vin evropskega slovesa. Zakaj torej ne bi nudili v naših gostiščih gostom — in ne samo tujim — sortirana odprta vina po različnih cenah? Zakaj dalje v obmorskih krajih ne točimo odlične goriške vina, kakor sta na primer briška reba in tokajec? Ali tudi štajerska! Na Gorenjskem jih dobe turisti v vsakem malo boljšem gostinskem podjetju.

Toda pritožbe veljajo deloma tudi buteljčnim vinom, zakaj večkrat tudi buteljka z vabljivo etiketo ne vsebuje kvalitete, ki jo obeta napis in cena. Tu bo potrebna vsaj za prihodnjo sezono temeljita sprememba, če želimo turizem dalje razvijati in privabiti goste tudi v prihodnjih letih. Serviranje naših najboljših vin v letoviških krajih bi bila tudi najboljša in najcenejša reklama za

izvoz. Ali se tega naša vinska podjetja res ne zavedajo? In kje je kontrola vin?

Končno pa velja kritika tudi nekaterim brezalkoholnim pijačam, v prvi vrsti malinovcu ter oranžadam in citronadam, ki jih izdelujemo iz sintetičnih esenc in ne iz naravnih ekstraktov. Če že izdelujemo take nekvadratne pijače, bi morali nuditi poleg teh gostom tudi originalne, četudi morda po nekoliko višjih cenah, katere bi večina tujih turistov rada plačala.

Koliko nezadovoljstva ustvarja dalje med turisti, in ne samo tujimi, poleg omenjenega še to, da nimamo na naših avtobusnih postajah in v pristaniških postrežkov. Turisti, ki se pripeljejo k nam, pa četudi z lastnim avtomobilom, morajo svoje kovčke in ostalo sami prenašati. V Kopru na primer imamo le enega postrežka, a ta se ukvarja s prevažanjem in prenašanjem blaga po mestu, ne pa s sprejemanjem prtljage na postaji in v pristanišču. Večina turistov se temu pomanjkanju postrežkov pri nas sploh ne more načuditi, ker jih je po vseh tujih letoviških toliko, da so že nadležni. Pa celo v Dalmaciji, so mi povedali, je mnogo domačinov, ki si s takim delom ustvarjajo postranske zaslužke. Ali res ne bi mogli na kakršenkoli način odstraniti te pomanjkljivosti?

Dosti se turisti pritožujejo zaradi pomanjkanja možnosti za prevoze po morju, kar pa je naše že staro žalostno poglavje, katero leto za letom »rešujemo«, a nikoli ne rešimo. In potem premajhna skrb za zabavo! Če že ne vsak dan, bi mogli organizirati predvajanje filmov v Ankaranu vsaj vsak teden dvakrat ali trikrat. Prav tako bi mogli nastopiti v naših glavnih turističnih središčih vokalni in instrumentalni solisti in razni artisti, seveda po nepretiranih zahtevkah, pri čemer bi bili deležni še brezplačnega letovanja in reklame.

Navedel sem le nekaj kritik tujih turistov na račun našega turizma, o katerih moremo mirno reči, da so res upravičene in bi jih mogli celo brez stroškov odpraviti.

—ar.

glavne dobre potrebe. V glavnem namreč, dokler bodo še za rabo starejše gostinske moči, kajti naraščaj se kaj slabo kaže. Posebno ona močnejša izmed obek naraščajnic dela tak obraz, kakor da je sodno obsojena na streženje gostov. Morda je tudi naglušna, kdo ve? Sicer menda ne bi tako ravnodušno ignorirala posameznih naročil, kot da jih ni slišala. Vsekakor bodo morale starejše tovarišice poučiti mlajše moči, kakšne morajo biti do gostov, če naj bodo kdaj kasneje dobre gostinke, ker naj sicer te mladinke že zdaj gredo raje kam za arhivarke, da ne bodo imele opravka z živimi ljudmi.

Za konec pa še malo v Koper. Pravi, da bi bilo treba v Jadro klubu vzeti metlo v roke in posušeno pomesti vse, kar ne spada v klub, predvsem pa res spet enkrat očistiti čolnarno in jadrnice, pa napraviti red med člani, da tega ne bo treba delati republiškim in drugim forumom. Prav gotovo bo to samo v korist napredka kluba in tudi športnih uspehov njegovih članov.

Po lokalih so pol poklicni kvartopirci in še šahisti pogruntali eno novo. Kdo bi namreč pil drago vino v teh lokalih, ko pa je na tržnici v novem vinotoču ta pijača tako poceni! Frc — steklenico tega vina pod srajco, pa v Ložo na mizo! Kozarci se že dobijo pri hiši. Je šlo dobro, dokler tega niso pogruntali tudi prizadeti gostinci — zdaj je pa narobe in za žejo je treba spet piti kar hišno kapljico ali pa trpeti žejo.

Bo kar dovolj in preveč za danes, zato — pika!

Do prihodnjč vas vse skupaj lepo pozdravlja vaš Vane

Interesenti naj pošljejo prošnje na upravo bolnišnice najkasneje do 15. avgusta 1959 ali naj se oglasijo osebno (vsak delovni dan od 8. do 12. ure)

Trideset tisoč gledalcev na športnem stadionu v Filadelfiji in stotisoči ob televizijskih sprejemnikih po vsej ZDA so kričali ime priljubljenega maratonskega tekača Boba Sotha, ko se je na nedavni tekmi med Ameriko in Sovjetsko zvezo zrušil tik pred ciljem, ker mu je odpovedalo srce. Prvih deset tisoč metrov je pretekel Bob v prav dobri formi, potem pa je začelo srce pešati in Bob se je opotekel ter se tik pred ciljem zrušil na tla. Zdravniki so bili seveda takoj pri roki in so mu kmalu pomagali na noge, toda tekmovali ni mogel več. Bob trdi, da so bili to strašni trenutki, ki jih ne bo nikoli pozabil. Na sliki ga vidimo, kako s poslednjimi močmi skuša ukrotiti neubogljivo srce.

NAJSLOVITEJŠA RIBIŠKA LUKA

Od maja do septembra vlada na Atlantskem oceanu višek ribiške sezone. Tedaj prizažajo ribiške ladje samo v luko Grimsby do 1400 ton rib sleherni dan. Grimsby leži na vzhodni obali Anglije, v bližini znanega pomorskega tržišča Hulla, kamor prihajajo tudi naše trgovske ladje, ter slovi kot najpomembnejša ribiška luka na svetu. Samo Grimsby oskrbuje Britansko otočje povprečno z 260.000 tonami morskih rib na leto.

DIVJAD NA SLOVAŠKEM

Največji češkoslovaški rezervat je Tatranski narodni park na Slovaškem. Po zadnjem popisu divjačine živi zdaj v Visokih Tatrah 920 jelenov, 400 srn in 69 divjih prašičev. Alp-sk; svizec se je tako razmnožil, da jih je že nad tisoč. Najbolj redka divja žival je tam bizon. Le v bližini Tatranske Lomnice živijo štirje. Veliko škodo povzročajo v vzhodni Slovaški črede volkov. Obласти so odredile pogon.

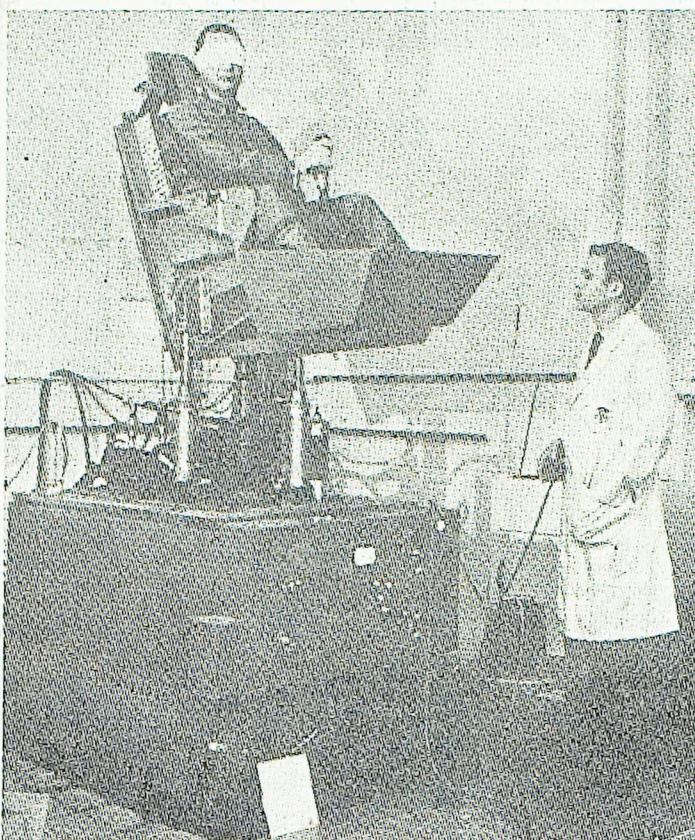
ŠVEDSKA HIŠA

Novodobna stavba, v surovem stanju jo postavijo v dvanajstih urah. Vse sestavne dele pripeljejo že iz Švedske in jih zloži kakor otroci v igri kocke. Sestavni deli so izdelani iz lesa in prevlečeni z ognjavarjimi aluminijastimi ploščami. Vsako pleskanje s tem povsem odpade. V stenskih delih so že vgrajene vse izolacije in instalacije. Da pa niso vse hiše po istem kopitu, je švedska družba pripravila kar 120 različnih vzorcev. Surovo zgrajene v 12 urah so v enem do dveh tednih vseljive. Naročnik prevzame ključe. Najmanjša hišica z dvostrano streho in stanovanjsko površino 65 kvadr. metrov stane nekaj nad 5,5 milijonov dinarjev. V ceno so všteti popolnoma opremljena kopalnica, kuhinja z električnim štedilnikom, hladilnik in vdelane omare, zračne naprave v vseh sobah in stenske omare v spalnici.

Prvo »švedsko hišo« v Srednji Evropi so nedavno postavili v zahodnonemškem Frankfurtu. Stanovanjska površina ca. 130 kvadratnih metrov, cena okrog 7,5 milijona dinarjev.

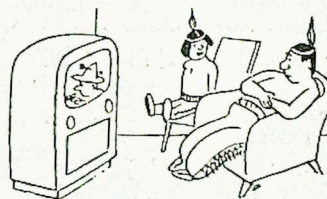

Ljudje si služijo vsakdanji kruh na najrazličnejše načine. Mladi Nemec Armin Dahl si je izbral kaj svojevrsten način: vedno tvega svoje življenje. Tako ga je videti, kako hodi po ograji strešnih teras na visokih hišah ali po ograji mosta, pod katerim teče globoka reka; iz letal skače v veliki višini in odpre padalo tik nad zemljo, drugič pa zopet skače na odprti cesti z enega drvečega avtomobila na drugega. Pravi, da ne pozna strahu in da je zrak njegov element, kot je nekomu voda ali trdna tla pod nogami. Okusi so pač različni!

Po uspehih z umetnimi sateliti in s prvimi živimi bitji, ki so jih poslali v vseмирje, pripravljajo zdaj

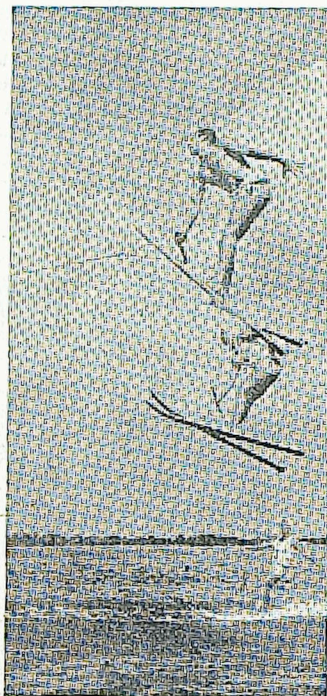
še ljudi za vseмирske poletе. Toda to kljub raznim zaščitnim oblekam ne bo še tako enostavno in zato morajo bodoči vsemirski piloti in potniki dokazati, da so za to opravilo sposobni. Z raznimi napravami pa znanstveniki ustvarjajo pogoje, kot jih bodo doživeli ljudje pri takih poletih, in opazujejo, kako na to reagira človeško telo. Na sliki vidimo take poskuse v Ameriki, ko bodočega pilota z zavezanimi očmi vrtijo na sedežu v različnem ozračju in mu pri tem merijo krvni pritisk in delovanje notranjih organov.

— Oče, in zakaj vedno mi izgubljam?

KOLIKO JE V MORJU SOLI?

V morju je povprečno 3 odstotke soli, to je 30 g na liter morske vode. V vseh morjih sveta je bo potemtakem okrog 14 bilijonov ton. Če v delčku morja s površino 1 kvadr. km in 200 m globine je 6 milijonov ton. Za prevoz tolikšne množine soli po železnici bi bilo potrebnih 12.000 tovornih vlakov, katerih vsak bi imel po 50 desetonskih tovornih vagonov. Če bi se n. pr. posušila vsa morja na zemlji in bi preostala sol porazdelili povsod enako, bi celo zemeljsko kroglo pokril 60 m debel sloj soli; če pa bi vso to sol enakomerno porazdelili le na zemeljske celine, bi jih pokrila 150 m na debelo.

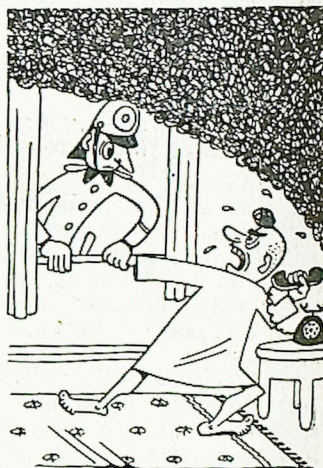
Med priljubljene poletne športe sodi smučanje na vodi in zato ga uvažajo na vseh kopališčih, ki bi se rada uveljavila in privabila čim več gostov in turistov. Toda to je res šport in ne zabava, pa tudi ne počitek, ker zahteva od človeka dokaj vaje, spretnosti in vzdržljivosti. Da je pa to lep in vabljiv šport, o tem ni nobenega dvoma!

MOSKOVSKI ŠTUDENTI

V minulem šolskem letu so na številnih moskovskih visokih šolah študirali mladi ljudje iz 47 držav, med njimi iz Afganistana, Burme, Indije, Irana, ŽAR, Sudana in ZDA.

Francoska filmska zvezda in sex-bomba Brigitte Bardot se je drugič poročila z igralcem Jacquesom Charrierom. Poroko so naredili »na skrivaj« v nekem majhnem mestecu, da so imeli lovci na senzacije in fotoreporterji več tekanja in materiala za pisanje. Po kratkem medenem tednu se je morala zvezdica vrniti v filmski studio, kjer zopet snema. In da ne bi bilo brez govorice, so že iznašli, da se B. B. preveč dobro razume s svojim soigralcem Henrijem Vidalom (na sliki), sicer v civilu z možem igralko Michèle Morgan.

— Samo še trenutek, prosim! Pravkar urejujem nezgodno zavarovanje!

Jack London:

60

SMOKE BELLEW

Dimač je skoro v istem hipu v duhu zazrl dve podobi. Prva mu je slikala Joy Gastellovo, druga pa njega samega, ležečega v svitu mrzle severne teme sredi neskončne snežne planjave, kamor ga je položila neizgrešljiva krogla prej omenjenega Hudournika. Zato ni bilo Dimaču prav nič pogodu, da bi s pomočjo Lucile Arral delal šunder po Dawsonu. Pevka je to precej zapazila.

»Saj ne mislim tistega, kar mislite vi, hvala lepa,« se je zasmejala in nabrala usta v užaljeno šobico. »Kadar se vam bom hotela vriniti, boste morali imeti več oči in boljše, če me boste hoteli videti.«

»Koliko jih je že umrlo za srčno kapjo od nenadne sreče,« je zamrmral, ne da bi poskušal prikriti veselje, ki ga je obhajalo ob spoznanju, da ne bo treba dvoriti lepi pevki.

»Lej ga no, kako laže,« ga je ljubko zavrnila. »Še nikoli niste užili toliko strahu kot zdaj. Zapomnite si, Mr. Dimač Bellew, da mi ni do ljubimkanja, če bi se pa vam kaj takega zahotelo, se bo prikazal Hudournik, ki bo z vami obračunal. Saj ga poznate? Sploh ga pa nisem še docela pustila na cedilu.«

»Kar stresajte jih, svoje uganke,« se je norčeval Dimač. »Čez nekaj časa bom začel ugibati, kam pravzaprav merite.«

»Ne, ugibati pa ne bo treba, Dimač! Povedala vam bom brez ovinkov. Hudournik misli, da sem ga pustila na cedilu. Razumete?«

»Torej, kako je: ali ste ga ali ga niste?«

»Ga nisem, pravim. Ampak to je skrivnost, povedana med štirimi očmi. On samo misli, da sem ga. Take sem

mu prerokla, kakor bi bilo med nama za vselej konec besedi. Sicer je pa tisto pridigo tudi pošteno zaslužil.«

»Kam boste pa mene vpregli?«

»Nikamor. Vi si boste le nastregli cel koš denarja. Tako bova Hudourniku zakurila, da se bo ves Dawson smejal. Imenitna šala bo, pa ga bo ukrotila. Krotilca je pa tudi potreben. Nekam preveč nasilen je. Če je močan ko medved in ima toliko zlatih zemljišč, da jih kmalu ne bo mogel prešteti, še ni treba...«

»In ker je zaročen z najljubkejšo deklico v Aljaski, ji je Dimač segel v besedo.«

»Da, in zaradi tega tudi, hvala vam, ni treba, da bi postal razgrajač. Sinoči je zopet podivjal. V dvorani M. & M. je vsa tla posul z zlatim prahom. Najmanj za tisoč dolarjev ga je raztresel. Odprl je vrečico in ga začel sipati plesalcem pod noge. Pa saj ste gotovo že slišali.«

»Kajpak, davi sem slišal. Škoda, da nisem pometač v tisti dvorani. Ampak še vedno se mi v glavi ne svita. Kam me boste vendar vpregli?«

»Poslušajte! Bil je preveč razposajen. Razdrla sem zaroko in zdaj hodi okrog ves žalosten, kakor bi mu srce pokalo. Tu se pričinja najina zadeva. Meni strašno teknejo jajca.«

»Adijo, zdaj smo pa tam!« je vzkliknil Dimač obupno. »Toda, kje, oh, kje?«

»Le počakajte!«

»Ampak prosim vas, kaj naj imajo jajca in vaš tek opraviti s to stvarjo?«

»Presneto dosti. Samo lepo poslušajte!«

»Poslušati, poslušati,« je že kar nestrpno vlekel Dimač.

»Za božjo voljo, poslušajte me! Jajca mi teknejo, v Dawsonu jih pa ni prav preveč!«

»Seveda. To tudi jaz vem. Slavovičeva gostilna jih ima skoro vsa. Šunka in eno jajce stane tri dolarje, šunka in dve jajci pa pet dolarjev. To se pravi, da se dobi na drobno eno jajce za dva dolarja. In samo bogataši, kakšna Arral in kakšen Hudournik, si jih lahko privoščijo.«

»Res je. Tudi njemu ugajajo jajca,« je nadaljevala Lucila. »Pa to me zdaj presneto malo briga. Glavno je to, da teknejo meni. Vsako jutro ob enajstih zajtrkujem pri

Slavoviču. Običajno pojem dve jajci. Pomolčala je, kakor da bi hotela povečati njegovo zanimanje. »Pomislite, samo pomislite, kaj bi bilo, če bi nekdo pokupil vsa jajca.«

Čakala je Dimačeve besede, on pa jo je le opazoval z občudujočim očesom in v srečo blagroval Hudournika, da je tako dobro izbral.

»Menda me niti ne poslušate,« je rekla.

»Nadaljujte,« ji je odvrnil. »Kaj bom ugibal, ko pa ne zadenem. Kar vi odgovorite.«

»Bedak! Hudournika poznate. Ko bo videl, da medlim od neutrušenega hrepenenja po jajcih — in jaz čitam v njegovem sreču kakor v knjigi ter vem, kako je treba medleti — kaj mislite, kaj bo storil?«

»Kar sami odgovorite!«

»No, zdiral bo naravnost k človeku z jajci. Kupil bo vso zalogo, pa naj stane, kolikor hoče. Prvi prizor: Pridem ob enajstih v Slavovičovo gostilno. Pri sosednji mizi bo sedel Hudournik, to je jasno kakor beli dan. Dve stepeni jajci, prosim, bom naročila natakarku. Obžalujem, miss Arral, bo ta odvrnil, nimamo jih več. Tedaj se bo pa oglasil Hudournik s tistim svojim medvedjim glasom: »Natakark, šest jajc, mehko kuhanih.« In natakark poreče: »Tako, gospod, in mu prinese naročeno. Drugi prizor: Hudournik se postrani ozira name, jaz pa mrzlo kot ledenik in neskončno užaljeno gledam predse ter pokličem natakarku. Obžalujem, miss Arral, ampak ona jajca so last gospoda Hudournika. Ima jih pri nas shranjena. Tretji prizor: Hudournik, poln zmagovalstva, se sili, da bi se vedel povsem naravno in brezbrizno, in mirno poživa svojega pol dučata jajce. — Zdaj pa drugačen prizor. Slavovič sam prinese k moji mizi dve stepeni jajci in poreče: »Poklon od gospoda Hudournika, gospica. Kaj naj storim? Hočeš nočes se bom morala ozreti proti Hudourniku in se mu nasmehiti. S tem pa bo kajpada sprava podpisana. Njemu se bo zdelo, da jo je dosegel poceni, čeprav bo plačal po deset dolarjev za vsako jajce v zalogi.«

»Nadaljujte!« je silil Dimač. »Na kateri postaji bom pa jaz zlezal na vašo »lukamatijo« in na kateri bom zlezel dol?«